

TAHARET ADABI

Dr. Abdurrahman BYKKRK

Bismillhirrahmanirrahim

*Bizleri yoktan var eden,
varlığından haberdar eden,
İslâm ve iman nimeti ile müşerref kılan
Yüce Rabbimize sonsuz hamd ve sena, nihayetsiz Őükür,
Peygamberimiz Efendimiz
Cenab-ı Muhammed Mustafa
Sallâllahü Aleyhi ve Sellem'e sayısız salt ve selâm ile...*

TAKDİM

Değerli Kardeşlerim.

Elinizdeki Şu çok küçük risale, çok önemli bir konuyu imkn dhilinde anlaşılır hale getirmek, mühim bir meselenin uygulamasını kolaylaŐtırmak için kaleme alındı. İnşaALLAH bu çalıŐma ile okuyan kardeşlerimize faydalı olur, dualarını alır ve arzumuza ulaŐırız.

Yüce dinimiz İslâm'ın taharet ve temizliğe verdiği önem her müminin malmudur. Peygamber Efendimiz "temizlik imanın yarısıdır" buyurarak temizliği imanla irtibatlı kılmıŐlardır. Aslında zahiri temizlik ibadetler için gereklidir. İmanın makarrı ise kalptir ve iman kişinin gönül lemi ile ilgilidir. Ancak Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem bu hadislerinde temizliği imanla irtibatlandırmıŐlar, temizliği imanla ilgili bir konu haline getirmıŐlerdir. AnlaŐılıyor ki gsl, abdest, beden ve elbise temizliği, tırnakların kesilmesi, bazı kılların izalesi ve diğerleri sadece zahiri temizlikle değil imanla da ilgilidir. İman bu temizliği gerektirmektedir.

Meselâ namaz kılan bir müminin, Cenab-ı Hak Hazretlerinin huzuruna duracağı zaman, bedeninin, elbisesinin ve namaz kıldığı yerin temiz olmasına dikkat etmek mecburiyeti vardır. Nitekim hadesten taharet gibi necasetten taharet de, namazın

farzlarından, yani olmazsa olmazlarından biridir. Hal böyle olunca bilhassa müslümanların temizliğe ayrı bir önem vermeleri, taharet konusunda titiz davranmaları fevkalâde önem arz etmektedir. Zira durulan huzur Âlemlerin Yüce Rabbinin huzurudur. Ve o huzura ancak temiz olanlar lâyıktır. Huzurda duranların kalplerinin temizliği kadar dış dünyalarının, zahirlerinin de temiz olması gerekmektedir.

Kimi hassas müminlerin konuya gereken değeri verdikleri görülmekle birlikte, kimi kardeşlerimizin bu konudaki bilgisizlikleri veya meseleyi önemsemedikleri için taharet konusunda gevşek davranmaları, bu çok önemli konuya dikkat çekmek için bu küçük risaleyi kaleme almamıza sebep oldu. Umarız ki faydalanan kardeşlerimizle birlikte hepimizin güzel dinimizi daha güzel yaşamamıza, ibadetlerimizin hakkını vermemize ve kardeşlerimizin dualarını almamıza vesile olur.

Değerli kardeşlerim.

Mesele sanıldığından daha önemli ve müminler için çok mühim bir konudur.

Aslında her zaman ve her yerde tertemiz olmak mecburiyetinde olan müslümanın, bilhassa Allâhu Zü'l-Celâlin huzuruna duracağı zaman bu temizliğe ayrı bir önem göstermesi, daha temiz olması gerekir. Zira Rabbimiz "Allah, çok tövbe edenlerle çok temizlenenleri sever" buyurmaktadırlar. Allah'ın dini olarak İslâm ne kadar yüce, ne kadar ulvî ise, Allah'ın kulu olarak Müslüman da o kadar temiz, o kadar nezih, o kadar ulvî tabiatlı olmalıdır. Milyarların içerisinde seçilerek İslâm şerefi ile müşerref olmanın onuruna; güzel ahlâkı, mükemmel hayatı ile kıyamete kadar insanlığın en mükemmel örneği olan yüce peygamberinin ümmetliğine lâıyk olmalıdır. İman etmiş olmak çok büyük bir ayrıcalıktır. Mümin bu onuru büyük bir şerefle, büyük bir zevkle her yerde ve her zaman, her türlü şart altında gereği gibi taşımalıdır. Kalbi ne kadar temizse bedeni de o kadar, mânâsı ne kadar pâk ise maddesi de o kadar nezih olmalıdır.

Çünkü temizlik imandandır.

İSLÂM VE TEMİZLİK

Değerli kardeşlerim.

Dinimiz İslâm, güzellikler manzûmesidir. Onda tesadüfiliğe asla yer yoktur. Her şey yerli yerince vaz' edilmiş, her şeyin hakkı tam olarak verilmiştir. Zira O, Allah'ın dinidir. Onda kör nokta, karanlık köşe, ihmal edilmiş bir konu asla yoktur. O, bir hayat nizamıdır. Asrı Saadetten kıyamete kadar, dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, hangi şart altında yaşarlarsa yaşasınlar, O'nda, tüm insanlığın bütün ihtiyaçlarına çareler, sorularına cevaplar vardır. Dünya ve âhiretin saadet ve selâmeti ancak İslâm'la temin edilir.

Millî Şairimiz Mehmet Akif'in dediği gibi:

Bilmiyorlar ki ulûmun ebedi dâyesidir;

Beşerin bir gün olup yükselecek payesidir.

Dinimizde, inanan insanların bilmek durumunda oldukları şöyle bir hakikat vardır. Herhangi bir davranışın, herhangi bir amelin hükmü ne ise, o konudaki bilgiler de aynı

hükmü taşırlar. Yani, namaz kendisine farz olan bir müslüman evlâdının, namazın farzlarını da öğrenmesi kendisine farzdır. Namazın vaciplerini öğrenmek vacip, sünnetlerini öğrenmek ve bilmek de sünnettir. Bu duruma göre, namaz kendisine farz olan, yani buluğ çağına erişen erkek kadın her müslümana, taharet ile ilgili konuları öğrenmek de farz olur. Zira yukarıda da dediğimiz gibi hadesten ve necasetten taharet namazın iki önemli farzıdır. Şu halde namaz kılacak yani Yüce Allah'ının huzuruna duracak olan müminlerin o yüce huzura zahiri ve bâtını tahareti gerçekleştirmiş olarak çıkmaları gerekir.

TEMİZLİK İÇİN ÖN BİLGİLER

Temizlenmenin hakkını verebilmek yani gerektiği gibi temizlenebilmek için, önce nelerden temizlenmemiz gerektiğini öğrenelim.

Değerli kardeşlerim.

İnsan vücudundan ayrılan ve necis yani, pis olduğu için namazın kabulüne engel olan şeyleri hatırlayalım:

1- İdrar. Hepimizin bildiği bu sıvı, şer'an necistir, yani pistir. Vücudumuzdan ayrılması halinde abdestimizi bozar. Şayet bedenimize veya elbisemize bulaşacak, sıçrayacak olursa, avuç içi miktarından daha fazla olması halinde namazımızın kabul olunmasına engel olur. Yani, bir kişinin bedeninde veya üzerindeki elbisede avuç ortası büyüklüğünden daha fazla idrar olursa namazı makbul olmaz. O yerin veya o kısmın, şer'i ölçülere uygun şekilde yıkanması gerekir. Namaz kıldığımız yerin, seccademizin, bilhassa ayaklarımızı, dizlerimizi, ellerimizi, alnımızı ve burnumuzu koyduğumuz yerlerin de idrardan temiz olması gereklidir. Pantolonumuzun paçasındaki, eteğimizdeki veya çorabımızdaki idrar sıçrantıları bir araya getirildiği zaman avuç ortası kadar bir hacme ulaşacak olursa yine namazımızın kabulüne engel olur. Daha küçük olan miktar namazın kabulüne engel olmasa da sevabının az olmasına, ayrıca namazda vesveseye de sebep olur. İdrar sıçrantılarının önemli bir başka sakıncası da kabir azabına sebep olmasıdır.

2- Meni. İnsanın aslı, yumurtası, çekirdeği diyebileceğimiz, kirli beyaz renkli, pelte kıvamında, hamur veya yumurta akı gibi kokan bu sıvı da, Hanefi mezhebine göre necistir. Bedene bulaşması halinde yıkamadan, elbiseye veya çamaşıra bulaşması halinde, bulaştığı yeri yıkamadan veya kurutup ufalayıp izale etmeden namaz kılmak mümkün değildir.

Meni, elbiseden suyla yıkanırda daha güzel olur. Ancak, imkânsızlık halinde iyice kurutulduktan sonra bulaştığı yer güzelce ovalanıp, çitilenip yok edilmesi ile de büyük ölçüde temizlenmiş olur ve ovalandıktan sonra zaruret halinde o elbise ile namaz kılınabilir. Ancak, ovaladığımız yer herhangi bir sebeple yeniden ıslanacak olursa, namaz kılmak için orayı mutlaka yıkamak gerekir.

Meni, bulunduğu yerden, şehvetle yani zevkle ayrıldığı takdirde, cinsel organdan dışarıya çıksa da çıkmasa da, hem abdesti bozar hem de gusül abdesti almayı gerektirir. İhtiyatlı olan görüş budur.

Hanefi mezhebinin kıymetli âlimi İmam Ebû Yusuf, meninin guslü gerektirmesi için şehvetle, zevkle vücuttan dışarı çıkmasını şart koşsa da, yukarıdaki, yerinden ayrılması halinde gusül gerektireceğine dair görüş daha ihtiyatlıdır ve kendisi ile amel edilen yani

uygulanması istenen görüştür. Meselâ: bir erkek ihtilam olurken hemen organının başını tutar ve meninin vücudundan dışarı çıkmasına engel olursa, bu durum her ne kadar sağlık bakımından zararlı da olsa, İmam Ebû Yûsufa göre gusül gerektirmez. Zira meni vücuttan dışarı çıkmamıştır. Yine ihtilam olan bir kadının, fercinden hiç bir şey dışarı çıkmazsa, durum böyledir denilebilir. Yani bu görüşte olanlar da vardır. Ancak tekrar edelim, ihtiyatlı ve daha çok kabul gören ve kendisi ile fetva verilen görüş, meni yerinden şehvetle, zevkle ayrıldı mı gusül abdesti gerekir görüşüdür. Yani, hangi şekilde olursa olsun, meni yerinden şehvetle, zevkle ayrıldı mı, ister vücuttan çıksın, dilerse dışarıda yaşlık görülmesin, daha güzel olan gusül abdestinin alınmasıdır.

Misafirlikte olup, ihtilam olduğunu söylediği takdirde fitne olmasından korkan bir genç, istisnai bir hal olarak, İmam Ebû Yûsuf'un görüşünden yararlanabilir. İmkân bulabilirse, meni henüz vücuttan ayrılmadan organının başını tutar ve iyice şehveti geçinceye kadar meninin vücudundan çıkmasına engel olur. Şehveti tamamen geçtikten sonra meninin dışarıya çıkmasına izin verir. Ancak tekrar edelim ki bu durum hem sağlık açısından zararlı olabilir, hem de gözden kaçan çok küçük bir sızıntı sahibini yanıltabilir ve cünüp olduğu halde gusül abdestini ihmal edebilir. Şu halde fevkalâde zaruret olmadan böyle bir uygulamadan sakınılmalıdır.

Ağır bir şeyi kaldırmak veya herhangi bir rahatsızlık sonucu, hiç şehvet olmadan vücuttan ayrılan meni, necis olmakla birlikte, gusül abdesti gerektirmez. Ancak, abdesti yenilemek, vücuttan veya elbiseden o necaseti mutlaka yıkamak ve izale etmek gerekir.

3- Mezi. Şehevi duyguların belirmesi, cinsel arzuların düşünce ve bedene hâkim olması halinde, meniden ayrı olarak idrar kanalından gelen, şeffaf ve ele alındığında sünen, birazda yapışkan bir sıvıdır. Hükümü aynen idrar gibidir. Yani necistir. Bulaştığı yer veya elbise yıkanmadan namaz kılınmaz. Abdesti bozar. Gusül abdesti almayı gerektirmez.

Yüce kudret, meziyi mikrop öldürücü olarak yaratmıştır. Ailevi beraberlikte, meniden önce gelerek bu beraberlikte sağlığa zararlı olabilecek mikropları öldürerek sağlığın korunmasını; ya da bir yavru oluşacaksa, yavrunun oluşacağı yerlerdeki muhtemel mikropları yok ederek sağlıklı bir bebeğin oluşmasını temin eder. Bu haliyle o, bir antiseptiktir.

4- Vedi. Bazı güçlü bünyelerde ve gençlerde idrardan sonra gelen ve yapı itibariyle kısmen meniye benzeyen, peltensi ve kirli beyaz renkli diyebileceğimiz, şeffaf olmayan, yapışkan bir sıvıdır. Hüküm itibariyle idrar ve mezi gibidir. Kimi gençler bunu bir hastalık belirtisi zannetmektedirler. Asla bir hastalığın belirtisi değildir. Uzun zaman cinsel yönden tatmin olunmadığında, yani ailevî beraberlik veya ihtilam ile bu ihtiyaç giderilemediğinde bazı güçlü bünyelerde idrardan sonra gelebilir. Gusül abdesti almayı gerektirmez. Tedbir alınmaz da çamaşıra bulaşacak olursa, namaz kılabilmek için bulaştığı yeri yıkamak gerekir.

5- Kan. Genel olarak bilinen bu sıvının da necis olduğu, vücudun herhangi bir yerinden çıkması ve küçük bir damlayı geçip etrafa dağılması halinde, Hanefi Mezhebine göre abdesti bozduğu hepimizin malumudur. Bedene veya elbiseye bulaşan kan da, namazdan önce yıkanmalıdır. Ancak, şer'i usûle göre yıkandığı halde, kanın açık renginin, beyaz veya açık renk bir elbisede kalması namaz için zararlı değildir.

Vücudumuzdaki yaralardan çıkan iltihap, kanlı su da kan hükmündedir.

Hanım kardeşlerimiz, hayız, nifas veya özür kanlarının necis olduğunu, hayız ve nifas dönemlerinden sonra gusül abdesti almaları gerektiğini bilmektedirler.

6- Katı Necaset (Gaita). Katı necasetin de namaza engel olduğu hepimizin bildiği şeydir. Vücuttan çıktığı yerde bulunan veya elbiseye bulaşmış olan katı necaset, 3,5- 4 gramdan daha fazla olacak olursa namaza mani olur. Güzelce taharetlenmeden veya üzerinde necaset bulunan elbiseyi şer'i usule göre yıkamadan o elbise ile kılınan bir namaz sahih olmaz.

Bunlardan ayrı olarak, içilen ve sarhoş eden alkol, şarap, kusma halinde çıkan şeyler, eti yenmeyen hayvanların idrar ve katı necasetleri, tavuk, ördek, kaz necaseti gibi ilmihal kitaplarımızda "necaseti galiza" olarak vasıflandırılan, yani ağır necaset, koyu necaset diyebileceğimiz necis yani pis şeyler de namazın kabulüne engel şeylerdir. Onlar bedenden veya elbiseden yıkanmadan yahut da namaz kılınacak yerden giderilmeden namaz kılmak doğru değildir. Hatta boşa emek çekmektir.

Demek ki tuvalette ihtiyacın giderilmesinden sonra sadece tuvalet kâğıdı ile silinmek kâfi değildir. Necasetin etrafa dağılmış olma ihtimali göz önünde bulundurularak mutlaka su ile temizlik yapılması gereklidir.

Biz burada nelerin necaset-i galiza yani koyu/kaba necaset, nelerin necaset-i hafife yani hafif necaset olduğu izahına girmeyeceğiz. Kardeşlerimizin bir ilmihal kitabına müracatlarını rica ediyoruz.

İDRAR SIÇRANTILARINDAN SAKINMANIN GEREKLİLİĞİ

Peygamber Efendimizin hadisleri, idrar sıçrantılarından sakınmamız konusunda bize çok ciddi ikazları içermektedir. Hadislerdeki ifade ve tehditler konunun önemini çok açık olarak ortaya koymaktadır.

Konuyla ilgili en önemli hadis şudur:

"Rasûlullah Sallallahü Aleyhi ve Sellem iki kabrin yanından geçerlerken buyurdular ki:

-Bu iki kabirde bulunan kişiler, aslında çok mühim olduğu halde önemsemedikleri hallerden dolayı azab içerisindeyler. Biri nemime yapardı, (yani insanlar arasında lâf taşırdı) diğeri ise idrar sıçrantılarından sakınmazdı.

Kabir âhiret duraklarının ilkidir. Buradaki azâb sonra devam edecek olan azâbın belirtisi olabilir. Şu halde kabirde azâba sebep olabilecek şeylerden sakınmak gerekir.

Diğer bir Hadis-i Şerifte nakledilen şeyler de ürperticidir.

Rasûlullah Sallallahü Aleyhi ve Sellem yine iki kabrin yanından geçerlerken mübarek yüzlerinin rengi değişmiş, vücudunun titremesinden gömleğinin kolunun yeninin titrediği görülmüştü. Ne olduğu sorulduğunda:

-Benim duyduklarımı duymuyor musunuz? buyurarak işin vehametini işaret etmişler, kabirlerinde azâb gören o iki kişinin aynı günahlar sebebiyle (idrar ve lâf taşıma) azâb içerisinde olduklarını ifade etmişlerdi.

Yine Rasûlullah Sallallahü Aleyhi ve Sellem, "Kabir azâbının çoğu, idrardandır" diye buyurmaktadırlar.

Hal böyle olunca, tuvalette idrar sıçrantısından sakınmalı, ihtiyacımızı giderdikten sonra temizliğimizi çok güzel yapmalı, sonra da gereken tedbiri alarak çamaşırımızın idrar kanalında kalan sızıntı ile kirlenmesini engellemeliyiz.

Bu temizlik hem sağlık açısından hem de lâhî huzura duracak kişinin hali ile saygısını ifade etmesi bakımından önemlidir.

NASIL TAHARETLENMELİYİZ

Necasetten taharet namazın farzlarından biri olunca, bu konuya gereken ihtimamı göstermek şarttır.

İhtiyacını gidermek üzere tuvalete girecek olan mümin, kendisine lâzım olacak su, kurulanacağı taharet mendili, tuvalet kâğıdı, kâğıt havlu, pamuk v.b. şeyleri önceden temin ettikten sonra, tuvalete bir kaç adım kala “*bismillah, e’üzü billâhi mine’l-hubsi ve’l-habâis*” diye istiâzede bulunarak, yani “Allah’ın adıyla, bütün çirkin ve kötü şeylerden Allah’a sığınırım” diyerek sol ayağı ile tuvalete girer. Veya “*bismillah, Allâhümme innî e’üzü bike mine’l-hubsi ve’l-habâis*” diyerek de girebilir. Aynı anlamdadır.

Peygamber Efendimiz tuvalete girerken çekilen bismelenin, yani “*bismillah*” demenin cinlerle bizim aramızdaki perde olduğunu ifade etmişlerdir.

Sonra önü ve arkası kıbleye gelmeyecek şekilde oturarak ihtiyacını giderir. Bu arada, otururken vücut ağırlığını sol tarafa vermek, boşaltım organlarının daha rahat iş görmesini temin edecektir. İhtiyaç giderilirken sıçrantılardan mutlaka sakınmalıdır. Bunun için, sadece idrarı yaparken bile oturarak yapmalı, tuvalet taşının durumuna göre dikkatli olunmalıdır. Peygamber Efendimiz, sahabenin anlattıklarına göre, ihtiyaç giderecekleri zaman çok uzaklara giderler, mutlaka bir engel arkasına çekilirler, yere oturmadan görülmeyecek yerlerini açmazlar, ihtiyaç giderdikleri yer sert bir toprak ise, sıçrantıyı engellemek için bir çubuk veya benzeri şeyle toprağı kabartırlar, açıklıkta ihtiyaç giderdikleri için edeben başlarını örterlerdi.

Tuvalet, meleklerin olmadığı bir gaflet mahallidir. İhtiyaçtan fazla orada oturmak doğru değildir. Ancak acele edip tahareti noksan yapmak da asla doğru değildir.

İhtiyacı giderdikten sonra önce katı necasetten temizlik yapılmalıdır.

Sahrada, bağda bahçede ihtiyaçlarını giderenler, ellerini daha az kirletmek için önce en az üç defa veya ihtiyaca göre, ancak tek sayıda taşla temizlenmelidirler. Buna *isticmar* denilir. Bu arada kemik, gübre ve gıda maddeleri asla kullanılmamalı, vücuda zarar verecek sivri veya keskin cisimlerden de sakınmalıdır.

Ev ve benzeri yerlerdeki tuvaletlerde taş ve benzeri şeyler kullanılmayacağı için, önce tuvalet kâğıdı ile necasetin fazlasını silmek, kimi kardeşlerimizin tercih ettikleri bir yoldur. Ancak kimi kardeşlerimiz de, tuvalet kâğıdı da olsa, kâğıda saygılı olmak ve israfı önlemek için bu yolu mahzurlu görmektedirler. Biz her iki görüşe de saygı duymakta, meseleyi kardeşlerimizin vicdanına havale etmekteyiz. Ameller niyetlere göre olduğuna göre, elim fazla kirlenmesin, bu kâğıt nihayet temizlik için imal edilmiştir, şu halde taharette kullanabilirim diyenlerin görüşleri de makul kabul edilebilir. Hayır, tuvalet kâğıdı da olsa saygılı olmak gerekir diyenlerin görüşlerine de saygı duyulur. Ancak eski kitaplarımızda

dahi, yazıda kullanılmayan kaba kâğıtların, temizlikte kullanılabileceği yazılmıştır. Şu halde israf etmeden tuvalet kâğıtlarını temizlikte ve kurulanmada kullanmak mümkündür denilebilir.

Katı necasetin kalanının temizliği için mutlaka sol el kullanılmalı ve su ile temizlik yapılmalıdır. Kitaplarımızda üç parmaktan fazla parmağı kirletmemeli diye tavsiyeler vardır. Ayrıca parmakların uç kısımlarının kullanılmasının basura neden olacağı da söylenmiştir.

Katı necasetten taharetlenirken, sol elin şehâdet orta ve yüzük parmakları birleştirilir ve orta parmak biraz üste alınır. Kirli mahal, önce, arkadan öne doğru elle silinir ve eller yıkanır. Sonra önden arkaya, sonra arkadan öne... veya alışılan bir şekilde. Temizliğin tamamen hâsıl olduğuna kanaat getirinceye kadar su ile temizliğe devam etmelidir.

Bazı fıkıh kaynaklarımızda, hanımların iki parmaklarını öne çıkararak ve ilk defa, fercleri kirlenmesin diye önden arkaya doğru temizliğe başlayarak taharetlerini gerçekleştirmeleri tavsiye olunmaktadır. Tabi bütün bunlar tavsiye niteliğindedir. Herkes istediği gibi, kendine kolay gelen bir yolla temizlenebilir. Mühim olan taharetin tertemizce yapılmış olması, çıkış mahallinde necasetin kalmamış olmasıdır.

Taharetlenmek için su bulamayanlar, taş veya kâğıt mendille iyice temizlenmelidirler. Makatta kalan necaset 4 gramı bulur veya geçerse namaz olmaz diye yukarıda kaydetmiştik. Çok nadir de olsa böyle bir durumda dikkatli olunmalıdır.

Makadı temizlerken kendimizi serbest bırakmalı, vücudumuzu aşağıya doğru salmalı, kendimizi sıkmamalıyız ki, yıkanan yer iyice temizlenmiş olsun. Ancak Ramazanda veya sair zamanlarda oruçlu iken kendimizi biraz sıkı tutmalıyız ki, makattan içeriye su kaçmasın. Zira makattan içeriye kaçan su orucu bozabilir denmiştir.

Makatin yıkanmasında biraz mübalağa etmek yani fazlaca yıkamak gerekir. Zira makata su el ile götürülmektedir. Makatta kalan çok az bir necaset eseri bile elimizdeki suyu kirletecek ve şer'an kullanılmaz hale getirecektir. Mümkün olursa yukarıdan su dökerek veya şayet tuvalette hortum kullanılıyorsa, üzerimize sıçratmadan suyu o mahalle kadar götürerek ya da kolayımıza giden başka bir yolla o mahalli güzelce yıkayarak en güzel temizliği elde etmek gereklidir. Sadece elle temizlik yapılır ancak yeteri kadar o mahal güzelce yıkanmazsa, taharet tamamlanmış olmaz.

Katı necaset mahalli iyice temizlendikten sonra erkekler, idrar yolunu temizlemek için, idrar yaptıkları organlarını fazla sıkmadan ve tahriş etmeden üç defa sıyırılmalıdırlar. Bu sıyırma, kanalda kalan idrarın dışarıya atılması için Peygamber Efendimizin tavsiye-i âlileridir.

Erkeklerin idrar kanalları 16 ila 18 cm. uzunluğunda ve yaklaşık 8 mm. çapındadır. Erkeklerde bu yapıdan dolayı, idrar yapma işi bittikten sonra dahi idrar sızıntısı belirli bir süre daha devam eder. İşte bu sızıntıyı bitirebilmek için organı sıyırma ve beklemek gerekir.

Bu sıyırma işi şöyle yapılabilir:

İdrar bittikten, makat su ile güzelce temizlendikten sonra, erkeklik organı, alt taraftan işaret, orta ve yüzük parmaklar ile ta dipten, öne doğru, yumurtalıklara doğru acıtılmayacak bir sıkıştırma ile sıvazlanır veya sıyrılır. Böylece idrar kanalının dip tarafında kalan idrar, uzvun ön tarafına geçirilmiş olur. İkinci defa tenasül uzvu kökünden parmak uçları ile tutularak idrar çıkış deliğine kadar kuvvetlice sıyrılır. Böylece kanalda hemen hemen idrar kalmamış olur. Üçüncü defada da uzvun uç tarafı tekrar güzelce parmaklarla

sıyırılarak kanal tamamen idrardan temizlenmiş olunur. Buna istibra, yani idrar sızıntısından iyice temizlenme denir. Ancak bu arada dikkat edilecek bir husus vardır. Cinsel organın dip tarafında bulunan ve temas ve dokunmakla tahrik olan mezi salgılama bezini tahrik etmemek gerekir. Bu merkez, organın sıyırılması esnasında tahrik olursa kendi sıvısını salgılayacağı için temizlik yani istibra çok daha zorlaşabilir. Onun için herkes istibrada bünyesinin hassasiyetlerini de dikkate almalıdır.

Sonra su ile ihtiyaç kadar, güzelce yıkanılıp kurulmalıdır. Bundan sonra ihtiyaç duyanlar veya isteyenler tarafından diğer tavsiye olunan şeyler, yani pamuk koyma işlemi uygulanır.

Burada şunu belirtelim. Rasûlullah Sallâllahü aleyhi ve sellem Efendimiz üç defa sıyırılmamızı tavsiye buyurmuşlar fakat şeklini tarif etmemişlerdir. Yine diyoruz ki alışkanlıklar değişik şekillerde olabilir.

Güzelce ve dikkatlice yapılan bir istibradan sonra gelen idrar sızıntısı için bazı kitaplarımızda, abdesti bozmaz, zararlı değildir denilmişse de, ihtiyatlı olmak ve her ne olursa olsun idrar sızıntısından sakınmak ihtiyata daha uygundur.

İdrar sızıntısının kesildiğine kanaat getirmeden, organın yıkanılmasına geçilmemelidir.

Erkeklerdeki bu idrar sızıntısının sonunu alabilmek için herkes kendine göre bir metod bulmalıdır. Çünkü sızıntının devamı, erkekte erkeğe de farklılık göstermektedir. Bulunduğu yerde yeterli miktar oturup kalkmak veya birkaç defalar öksürerek vücudu sarsmak yahut ayakları sağa sola sallayarak, dizleri karına doğru çekerek vücudun sarsılmasını sağlamak gibi.

Uzmanların bildirdiklerine göre, idrar kanalında idrar bulunduğu müddetçe cinsel organ büzülmez ve biraz uzun kalır. Zira yaratıcı, idrarın dışarıya kolay atılmasını temin için o kanalı idrar yapma esnasında uzar bir halde yaratmıştır. Boğumlar halindeki idrar kanalı, içinde az da olsa idrar bulunduğu sürece uzun kalacak ve büzülmeyecektir. Kanalda hiç idrar kalmazsa organ tamamen büzülür ve küçülür. Bu durum idrar kanalında idrarın kalmadığının işaretidir.

İdrar sızıntısının sonu alındıktan sonra, artık idrar gelmeyecektir. Zira yaratıcı kudret o kanalı özel yaratmıştır. İdrar kanalında idrar, eldeki cıva gibidir. Bulunduğu yere bulaşmaz, ıslaklık devam etmez. Sızıntı bitti mi, arkası kesilmiş, kanalda idrar kalmamış demektir.

Fıkhi tabirle istibra denilen bu idrar sızıntısının bitmesini temin etmede bazı dostlarımızın uyguladıkları bir metodu anlatmakta yarar görmekteyiz.

Şöyle ki:

Tuvalere girdiğimizde yanımızda, çok küçük bir naylon torba içerisinde veya bir parça kâğıt mendil arasında, bir miktar pamuk ile uçları sivri olmayan küçük bir çöp bulduralım. Meselâ, bir diş çöpünün uçlarını yuvarlayalım sivriliğini giderelim. İdrarın tamamlanmasından sonra, idrar kanalını üç defa sıyıralım, daha sonra su ile güzelce yıkanalım ve kurulanalım. Sonra o pamuğumuzdan çok küçük bir parçayı alıp, dikkatlice, uç tarafı dışarıda kalacak şekilde, çöpümüzün yardımı ile idrar yoluna koyalım. (İhtiyaca veya alışkanlığa göre, mercimekten biraz büyük, nohuttan daha küçük bir parça). Birazcık daha bekleyelim ve bu arada öksürerek veya olduğumuz yerde oturup kalkarak ya da ayaklarımızı sağa sola sallayarak kalan sızıntının tamamının pamuk tarafından emilmesini

sağlayalım. Sonra dışarıda kalan küçük kısımdan tutup, pamuğu çıkarıp atalım ve yerine tekrar, yeni çok küçük bir pamuk parçası koyalım. Yalnız bu defa konulan pamuğun idrar kanalının içine konulması ve dışarıdan görülmemesi gerekir. Zira pamuğun emeceği çok az bile olsa bir miktar idrar, dışarıya çıkacak ve çamaşıra ulaşacak olursa yine abdestin bozulmasına sebep olacaktır. Belki zor veya külfetli gibi görülen bu metodun titiz hocalarımız ve âlimlerimizce kullanılan ve tavsiye edilen bir metod olduğu bilinmelidir. Bilhassa cemaatinin mesuliyetini yüklenen imam kardeşlerimize tavsiye olunan sağlam bir metottur. Doktorların, belki bazı mahsurlu hallere yol açabilir diye pek tasvip etmedikleri bu metodu kullanırken çok dikkatli olunmalı, organ tahriş edilmemeli ve pamuk içeriye çok kaçırılmamalı, bilhassa ikinci defa konulan ve devamlı kalacak olan pamuk, organın yumuşak olan uç tarafında kalmalıdır. Zira fazla içeriye konulan pamuk sahibini çok rahatsız edecektir. Zamanla alışılan bu metod, tatbik edenleri, sızıntı ihtimaline karşı rahatlatan bir yoldur. Kanalda kalan pamuk, sonra idrar yapılırken kendiliğinden dışarı atılacaktır. Ayrıca pamuğun temiz olmasına da dikkat etmelidir.

Burada hemen şunu hatırlatalım ki: oruç tutulan zamanlarda, son merhalede de pamuğun tamamı idrar yolunda kaybolmamalı, çok az bir kısmı dışarıda kalmalı ancak, istibrayı çok iyi yaparak, sızıntı olmasına da meydan vermemelidir. Zira vücuda girip kaybolan şeyler kimi imamlarımıza göre orucu bozmaktadır. Bu bir ihtiyat tavsiyesidir.

Evlerinde abdest tazeleyen kimseler, birinci defa pamuğu koyduktan sonra tuvaletten çıkıp, üç beş dakika sonra tekrar dönerler ve pamuklarını değiştirirlerse, tuvalette fazla kalma mahzurundan da kurtulmuş olurlar. Ayrıca yürüyerek, oturarak daha iyi bir istibra yapmış, sızıntının tamamen sonunu almış olurlar. Tabii ki bütün bunlar tercih veya alışkanlık meselesidir.

Kimi kardeşlerimiz, pamuk yerine bükerek uygun hale getirdikleri küçük bir kâğıt mendil parçasını idrar yoluna koymaktadırlar. Tercih herkesin kendine aittir.

İdrar sızıntısının tamamen bittiğine kanaat getirdik, artık idrar gelmez diye inandık mı, gönül rahatlığı ile abdestimizi alıp namazımızı kılabiliriz.

Ancak bu arada şeytan da boş durmayacak ve bize vesvese verecektir. Çamaşırımızda bir ıslaklık varmış hissi oluşacaktır. Bu vesveseye engel olmak için, abdestin sonunda elimize alacağımız temiz suyun kalıntılarını külotumuzun ön kısmına serpmek Peygamber Efendimizin bize tavsiyeleridir ki, bizi bu vesveseden kurtaracaktır.

Hanım kardeşlerimizin istibrada yani idrarın sonunu almada, işleri daha kolaydır. Zira onlarda idrar kanalı sadece 3-4 cm. dir. İdrar sızıntısı yok denecek kadar azdır. Az bir beklentiden sonra yıkanıp kurulanmaları kâfi gelecektir. Onlar da kendilerini kontrol ederek, bu bekleme zamanını takdir etmelidirler.

Kimi daha dikkatli hanımların, ferclerinin ağzına pamuk veya benzeri şeyler koyarak tampon yaptıkları da bilinmektedir. İhtiyatlı bir yoldur denilebilir. İçeriye kaçmayacak ve fakat dışarıda da kalmayacak şekilde, dikkatlice konulan bu pamuk, gelen muhtemel sızıntıyı tutacak ve temizliği, istibrayı garantiye alacaktır. Fercin dışına değil de iç kısmına doğru konulan pamuğa gelen herhangi bir sızıntı dışarıya çıkmadıkça, kenarlara doğru gelmedikçe de abdesti koruyacaktır. Ancak, ıslaklık pamuğun dışına çıkacak olursa abdest bozulmuş olur.

Hanımlar, pamuk değil de, ped kullanırlarsa, ped çamaşırdaki veya dışarıda kalacağı için, bu pede ulaşan sızıntı, akıntı veya ıslaklık abdesti bozar, bilinmelidir. Çünkü kullanılan ped, pamuğun aksine vücuttan ayrı haldedir. Oraya dikkatlice konulan pamuk ise vücuttan bir parça haline gelmiştir ve organın içinde sayılır.

Bazı hocalarımız, idrar ve hastalık sebebiyle oluşan akıntidan, iltihaptan başka, vajinayı ıslak tutan ve kayganlığını sağlayan tabii sıvının temiz olduğunu, fercden dışarıya çıksa bile tükürük gibi abdesti bozmayacağını söylemişlerdir. Bu da bir görüştür demekle birlikte, ihtiyatlı davranmakta, bu sızıntının dışarıya çıkması halinde abdesti yenilemekte fayda vardır deriz. Zira akıntılarda karışımlar olabilme ihtimali de vardır.

İhtiyaç giderildikten, güzelce yıkanıp kurulandıktan sonra tuvaletten sağ ayakla çıkılmalıdır. Birazcık uzaklaştıktan sonra “*Ğufrâneke*” “*elhamdülillâhillezî ezhebe anni'l-ezâ ve 'afânî*” “*Allah'ım bağışlamanı dilerim*” “*Benden bu ezayı gideren ve bana afiyet bahşeden Allah'a hamdolsun*” diye hamd etmelidir.

Tuvaletten çıkarken tuvaleti tertemiz yıkayıp sonraya tertemiz bırakmak İslâm büyüklerinin alışkanlık ve tavsiyelerindedir.

Sonra ellerimizi sabunla yıkamanın gerektiği de hepimizin malumudur.

Evlerinde abdest tazeleyen kardeşlerimizin daha çok ihtiyatlı olmak için namaz kılmadıkları elbiseleri ile, meselâ pijamaları ile abdest tazelemeleri uygun olacağı kanaatindeyiz. Her ne kadar namaz için özel bir elbisenin olması diye bir şey sünnette yok ise de, idrar sıçrantılarından, taharet esnasında olabilecek sıçramalardan, abdest suyunun sıçrantılarından korunabilmek için uygun bir yoldur denilebilir.

Klozet dediğimiz tuvaletlerde ihtiyaç gideren kardeşlerimizin çok daha dikkatli olmaları, gerek ihtiyaç giderirken, gerekse taharetlenirken gerekli titizliği göstermeleri tavsiye olunur.

Klozette idrar yaparken, karşı duvardan idrar sıçrantılarının bacaklara sıçraması, temizlenirken yine arkadan gelen tazyikli suyun bacakları kirletebileceği ihtimali unutulmamalıdır.

Unutulmamalıdır ki, zaruret olmadan klozet kullanmayı, taharet konusunda titiz davrananlar tasvip etmemektedirler.

Ayakta idrar yapmanın asla doğru olmayacağı da bilinmelidir. Bu günün tıbbının da mahzurlu gördüğü bu halin Sevgili Peygamberimiz tarafından da hiç hoş karşılanmadığı unutulmamalıdır. Ancak zaruretlere istisnadır. Bel veya dizlerdeki rahatsızlıklar sebebiyle temiz bir klozeti kullanmakta da kolaylık vardır.

Ayakta idrarını yapmayı alışkanlık haline getirenlerin farkında olmadan kirlenen paçalarında veya çoraplarında biriken idrar sıçrantılarının çoğalma ve birikme neticesi namazlarının kabulüne engel olacağını unutmamaları gerekir. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi küçük sıçrantılar belki sadece sevabı azaltırlar. Ancak zamanla çoğalan ve toplandığında avuç ortası büyüklüğe ulaşan idrarın namazın kabulüne engel olacağı bilinmelidir. Kirlendiğinden şüphe duyulan elbiselerin ne pahasına olursa olsun yıkanması gereklidir. Eskimesinden veya pörsümesinden korkularak yıkanmayan elbiseler namaz konusunda bize sıkıntı çıkarabilirler.

Taharettten gaye ALLAH'ın huzuruna temiz çıkmaktır. Zira o huzura ancak temiz olanlar yakışır.

GUSÜL ABDESTİNİ NASIL ALALIM

Yukarıda da zikrettiğimiz gibi meni, hangi yolla olursa ve hangi şekilde olursa olsun şehvetle yerinden ayrıldı mı gusül abdesti almayı gerektirir. Biz gusül abdesti alması gereken bu kişiye “*cünüp*” deriz.

Ailevî beraberlikte, yani cinsel beraberlikte meninin gelmesi şart değildir. Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem'in bildirdiklerine göre kocanın sünnet mahallinin eşinin organına teması, eşinin organında görülmez hale gelmesi ile gusül farz olur.

İhtilam olmakla veya kişinin kendi iradesi ile menisinin gelmesi ile de gusül farz olur.

Kadınların hayız ve nifas hallerinin bitiminde de temizlenmeleri için gusül gereklidir.

Gusül abdesti alması gereken kardeşlerimizin dikkat etmeleri gereken hususları da hatırlatmakta fayda görüyoruz. Zira gusül abdesti bütün temizliklerin ilki ve ana şartıdır.

Gusledecek bir müminin her şeyden önce vücudunun soğumuş olması, yani şehvetinin kalmamış olması gerekir. Zira vücutta henüz şehvet devam ederken acele ile alınan gusülden sonra gelecek meniden dolayı tekrar gusletmek gerekecektir. Çok ender görülebilecek bir durum olsa da hatırlatmakta yarar vardır.

İnzalden yani meninin vücuttan çıkmasından sonra yapılacak idrar, hem vücudu soğutur, hem de idrar kanalını meniden temizler. Sağlık açısından da faydalı olan bu durum, akla gelebilecek sorulara da cevap olur. Yani sonradan oluşacak vesveselere, acaba gusül aldıktan sonra meni geldi mi gelmedi mi sorularını da önler. Ancak gusletmeden önce meninin de idrarın da sonunu almak, yani istibrayı tam yapmak gerekir.

Banyoya girerken de sol ayakla girilir ve banyoda yıkanırken de arkamızın ve önümüzün kibleye gelmemesine dikkat edilir.

Gusül abdesti almazdan önce, vücutta suyun deriye temasına engel olacak yağlı boya, sakız, oje, bally, zamk, yapıştırılmış gereksiz bant veya yapıştırılmış dövme gibi bir şey varsa mutlaka izale edilmeli, vücutta olan ve suyun deriye geçmesine engel olan ne varsa uygun bir temizleyici ile temizlenmelidir. Dişlerin arasında sert bir şey kalmamalı, çıkarılabilen protez dişler, takma dişler veya dişlerin ıslahı için takılan teller çıkarılmalıdır. Tırnakların altlarında suyun temasını engelleyecek kalın yağ gibi kirler varsa temizlenmelidir. Erkekler örülmüş saçları varsa çözmelidirler.

Hanımlar, kulaklarındaki küpe deliklerine suyun rahat girebilmesi için küpelerini takmalıdırlar.

Değerli kardeşlerim.

Önce güzelce sabunlanıp yıkanalım. Sonra gerekirse taharetimizi yenileyip idrar sızıntısı kalmadığını teyit edelim. Sonra çok hafif bir sesle, sadece kulağımızın duyacağı kadar bir sesle *e'üzü besmele* çekip gusül abdesti için niyet edelim. Şayet bulunduğumuz yer çok kirli ise, bunu kalben de yapabiliriz. Sonra namaz için aldığımız abdest gibi bir abdest alalım. Bu abdestte ağızımızı bol su ile çalkalayıp burnumuza bolca su verelim. Oruçlu olmadığımız zamanlarda mubâlağa yapmak, ağız bol su ile çalkalamak, burnun ortasındaki sertliğe kadar suyu ulaştırmak gereklidir. Sadece ayaklarımızı yıkamayı en sona, guslün tamamlanmasından sonraya bırakalım. Bu abdestten sonra önce başımızı, sonra sağ tarafımızı, sonra sol tarafımızı daha sonra bütün vücudumuzu hiç kuru yer kalmayacak şekilde temiz su ile güzelce yıkayalım. Ayaklarımızı da güzelce yıkadıktan

sonra guslümüz tamam olmuştur. Kurulanıp sağ ayakla banyodan çıkalım. Sünnete uygun olan gusül abdesti budur.

Gusül abdesti esnasında dua okumak yoktur.

Banyomuzda duşa kabin varsa, daha uygun olanı oraya girerken de sol ayakla girmek, çıkarken de sağ ayakla çıkmaktır.

Acele işi olan, çabuk gusletmek isteyen bir kişi için, *E'üzü besmele* ve niyetten sonra, sadece ağza ve buruna yeteri kadar su verip, sonra vücudun tamamını yıkamakla da gusül abdesti alınmış olur.

E'üzü besmele çekmeden, niyet etmeden ağzına ve burnuna yeterli suyu verip, tüm vücudunu yıkayanlar da gusül abdestlerini almış, cünüplükten kurtulmuş olurlar. Zira Hanefi mezhebine göre niyet sünnettir. Sünnetin terk edilmesi hoş değilse de guslün kabulüne engel değildir. Tabii ki böyle bir tesadüfi davranışı değil de dikkatlice, besmeleyle ve niyetle bir abdesti tavsiye ederiz.

Hangi şekilde olursa olsun, gusül abdesti alındıktan sonra, namaz için bir daha abdest almaya gerek yoktur. Zira gusül abdesti almak, aynı zamanda, normal abdesti de almak demektir. Meselâ, sadece ağzına burnuna su verip, bütün vücutlarını yıkayıp çıkanlar, artık başka hiç bir abdest almadan namazlarını kılabilir, diğer ibadetlerini yapabilirler.

Banyo yaptığımız yerde asla idrarımızı yapmamalıyız. Peygamber Efendimiz bu durumun, yani yıkadığımız yerde idrarımızı yapmamızın vesvese sebebi olacağını ifade etmişlerdir.

Zaruret olduğunda yani su bulunmadığında veya herhangi bir sebeple su yok hükmünde olduğunda teyemmüm de gusül abdesti yerine geçer.

NECİS OLMUŞ BİR ELBİSE VEYA ÇAMAŞIR NASIL YIKANMALI

Elbisemiz veya çamaşırımız idrarla, kanla veya necis olan başka bir şeyle kirlenmişse, onu üç defa temiz bir su ile yıkarız. Birinci defa yıkar ve sıkırız. İkinci defa yıkar tekrar sıkırız. Üçüncü defa tekrar yıkar ve bütün gücümüzle, yıkanan şeyden son damla su damlayıncaya kadar sıkırız.

Bu sıkmalarda, yıkayan kişinin gücü kadar sıkılacaktır. Birinci ve ikinci sıkmalarda bütün güçle sıkmak şart koşulmasa da yıkanan şeyi üçüncü sıkımda bütün güçle ve son damlaya kadar sıkmak şarttır.

Çamaşır makinelerimizde yıkanan çamaşırlarımız bolca durulanmakta ve sonunda kuvvetlice sıkılmaktadır. Umarız ki gayeye uygun bir temizlik hâsil olmaktadır.

Muhtelif cisimlerin kirlenmeleri halinde nasıl temizlenecekleri, bütün ilmihal kitaplarımızda "temizleme yolları" başlığı altında anlatılmıştır. Arzu eden kardeşlerimiz oralara başvurabilirler.

Çarşafımıza meni bulaşacak olursa, daha önce de söylediğimiz gibi orayı yıkamak en uygun davranıştır. Hemen yıkamak mümkün olmazsa kurutup, orayı ovalamalı ve

oradaki meniye ufalamalıdır. Üzerinde uyunursa, ter sebebiyle bedene veya pijamaya bir şey çıkmazsa zararı yoktur.

Suyun üç vasfı vardır. Rengi, tadı ve kokusu. Bunlara temiz ve temizleyici olan suyun üç vasfı denir. Bir su ile herhangi bir necasetin temizlenebilmesi için, bu üç vasıftan ikisinin o suda olması gereklidir. Üçte iki vasfı bozulmuş bir su ile temizlik yapılamaz.

TAVSİYELER VE HATIRLATMALAR

* Cünüplük hali manevi bir kirlilik halidir. Her ne kadar mümin her halinde temiz, nurlu ve bereketli ise de, o halden bir an evvel kurtulmak, bir an evvel manen temizlenmek güzeldir. Zira o halin devamında namaz kılmak, Kur'an-ı Kerim okumak gibi yapamayacağımız şeyler vardır. Şu halde bir an evvel temizlenmek ve o halden kurtulmak gerekir.

Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem Efendimiz, mescidde selâmını almayan Ebû Hureyre Radıyallâhü Anhin neden selâm almadığını sorduğunda, "gusûl abdesti alması gerektiği için selâm alamadığını" söylediğinde çok tatlı bir tepki ile:

- *Sübânallah! Mümin necis olmaz ki*, buyurarak müminin her halinde imanın nuru içerisinde olduğunu işaret etmeleri bize çok şey anlatmaktadır. Lâkin yine Efendimiz, cünüp olan kişilerin buldukları yerlere meleklerin girmediğini ifadeleri de bize nasıl davranmamız gerektiğini göstermektedir. Kısaca diyebiliriz ki: Cünüplük hali manevi bir kirlilik halidir. O halde mümin cünüplük halinde pis değildir ancak bir an evvel o halden kurtulmalıdır.

* İslâm büyükleri gusûl abdestini sebepsiz olarak geciktirmenin rızık darlığına da sebep olabileceğini söylemişlerdir. Hele hele bu ihmal asla namaz geçirmemize sebep olmamalıdır. Gusûl abdestimi alamadım diye namazlarını geçirenler çok büyük bir hata işlemiş olmaktadır. O hal asla namazın geçirilebilmesi için bir mazeret değildir. Hatta bir ihmalin bir lâkaydiliğin göstergesi olarak iman zayıflığının tezahürüdür. Yani cünüplük hali namaz geçirmeyi asla meşrulaştırmaz. İnanan kişi tedbirini almalı ve gereken fedakârlığı yaparak vaktinde gusletmeli ve namazını kılmalıdır.

* Cünüpken, mümkünse bir şey yemeyelim, içmeyelim. Hatta İslâm büyüklerinin tavsiyelerine uyarak, gereksiz yere konuşmayalım.

* Cünüpken saç, sakal, koltuk altı ve kasık tıraşı olmayalım.

* Zaruret yoksa hanım kardeşlerimiz saç kestirmeyi de temiz zamanlarına bırakmalıdırlar.

* Cünüpken tırnak kesmeyelim.

* Tırnak keserken, tıraş olurken abdestli olmanın ayrıca güzelliği vardır. Bizden ayrılan bu tür şeyler, kıyamet gününde bize tekrar dönecek ve yaptıklarına şahitlik edeceklerdir. Bizden abdestli iken ayrılmış olmaları güzel bir haldir.

* Cünüp halde uyumamız gerekiyorsa, uykudan önce idrarımızı yapalım, normal bir abdest alalım, sonra uyuyalım. Namaz geçirmemek şartıyla gusûl abdestini biraz

geciktirmek mahzurlu değildir.

Rasûlullah Efendimiz bazen hemen guslederler, bazı zamanlar abdest alırlar, biraz uyur istirahat eder, sonra guslederler, kimi zaman da, abdest almadan biraz istirahatte bulunurlardı. O'nun bütün bu davranışları biz ümmetine değişik yollar göstererek kolaylık sağlamak içindir. Ancak bilelim ki en güzeli hemen gusletmek, şayet geciktirmek veya uyumak istiyorsak abdest alıp öyle uyumaktır. İmkânsızlıklar veya zorluklar varsa, ya da kendimizi yorgun hissediyorsak abdest almadan da biraz istirahat edebilmemizin mümkün olduğunu Efendimizden öğreniyoruz. Çünkü O, âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir.

* Cünüpken mutlaka bir şeyler yememiz veya içmemiz gerekiyorsa, hiç olmazsa ağızımızı iyice yıkayalım. Ancak abdest aldıktan sonra yemek ve içmek daha uygundur.

Meselâ ramazanda, guslettiği zaman sahur vaktinin bitmesinden korkan bir kişi, abdest aldıktan sonra sahurunu yapar, sahur bitse imsak vakti girse bile orucuna başlar ve şartlarına uygun olarak, bilhassa ağızına ve burnuna su verirken orucuna dikkat ederek gusleder.

* Oruç olanlar guslederlerken ağıza ve buruna su vermekte mubalağa yapmaz, ağıza ve buruna orucu bozacak şekilde fazla su vermez, daha dikkatli davranırlar. Bu halde normal abdest alırken ağıza ve buruna verdiğimiz kadar su vermemiz yeterli olacaktır.

* Ramazanda sahurda yemek mecburiyeti olup, guslünü geciktirecek olanlar, imsakten evvel abdest alırlarken ağız ve burunlarına bolca su verir, sonra yemeklerini yer sonra dikkatlice gusûl abdestlerini alacak olurlarsa ağız ve burunlarına da bol su vermiş olurlar. Aradaki zaman farkı guslün sıhhatine engel değildir.

* Cünüp olarak yemek, içmek veya uymak istediğimizde abdest almak imkânımız olmazsa, sadece teyemmüm de edebiliriz. Bu bile fazilettir ve böyle davranmak bir edeb örneğidir.

* Bir kişinin cünüp olarak oruca başlaması orucuna zarar vermez.

* İhtilâm olmak da oruca zarar vermez. O kişi gusleder ve orucuna devam eder.

* Cünüp olan hanım kardeşlerimizin çocuklarını emzirmeden önce gusletmelerini tavsiye ederiz. Ancak, çocuk ağlamış ve zaruret olmuşsa, o halde çocuklarını emzirmeleri yasak değildir. Bilhassa âdetli dönemlerinde buna mecburdurlar. Ancak âdetli dönemlerinde de abdest alırlar en azından göğüslerinin başını siler veya yıkarlarsa güzel olur. Nitekim âdetli bir kadının ihrama girerken de gusletmesi yerinde bir davranış hatta gerekliliktir. Ben zaten temiz değilim bunun faydası olmaz dememelidir.

* Kasık tıraşında jilet kullanmalıyız.

* Koltuk altını jiletle değil de, oradaki kılları mümkünse yolmak suretiyle temizlemeliyiz.

Peygamber Efendimiz Müslümanların fitrat gereği yapmaları gereken şeyleri anlattıkları hadislerinde, kasıkların jiletle temizlenmesini tavsiye buyururlarken, koltuk altı kıllarının yolunarak giderilmesini istemişlerdir. Sünnete uygun olan budur. Ancak bunda zorlananların, koltuk altılarını temizlerken de jilet veya başka şeyler kullanmaları da mümkündür.

Koltuk altı temizliğine ilk başlanılırken bu kıllar yolunarak başlanılırsa, buradaki kıllar

fazla köklenmez ve tüy halinde kalır. Sonra da yolunması kolay olur. İhtiyarlıkta da bu uygulama daha kolaydır.

Ancak, önceleri jilette temizlenenler, sonraları yolmakta zorlanabilirler. Her şeye rağmen, Peygamberimizin sözüne uyacağım diyenler bir kaç zorlamadan sonra alışacaklardır.

* Kasıklardaki ve koltuk altındaki kılları 1cm. den daha fazla büyütmemeye çalışalım. Bu kılların temizlenmesini 40 günden fazlaya bırakmayı, âlimlerimiz hiç hoş görmemektedirler. Abdullah b. Ömer Radıyallahü Anhüma her on beş günde bir tırnaklarını keser, her ay kasık tıraşı olurlardı. Bu meseleyi günle değil de ihtiyaca göre takip etmek daha uygundur.

* Makattaki kılların da (katı necasetin çıkış yeri) temizlenebileceği söylenmiştir. Her ne kadar bu mahal, devamlı su ile yıkanarak temizlense de, ihmallerin olabilme ihtimali vardır. Sünnette buna dair ciddi bir kayıt olmadığı söylenmekle birlikte, bu temizliğin de isabetli olacağı meşhur kitaplarımızda kaydedilmiştir. Hanefî Mezhebinin meşhur kaynağı İbni Abidîn'de, kasık temizliğinden bahsedilirken, bu konuya şöyle temas edilir: " Makattaki kıllar da bunun gibidir. Hatta yok edilmeye daha lâyıktır. Tâ ki taşla taharetlenirken, çıkan pislikten bir şey yapışmasın." Konuyu genel olarak ele aldığımız ve araştırdığımızda bunun bir tavsiye olduğunu, bir emir olmadığını görüyoruz. Şu halde durum, kardeşlerimizin tercihi kalmaktadır. Ancak, kasık ve koltuk altı kılları tercihe bırakılmaz. Onların temizlenmesi Peygamber Efendimiz tarafından istenmiştir. Sonra kasık ve kol atları ancak banyo yapılırken yıkanmaktadır. Makat ise, her taharete güzelce yıkanmakta ve temizlenmektedir. Taharete de tam temizliğe kanaat getirilinceye kadar yıkanılacağından, bu yerdeki kıllar konusu tercihe bırakılmış olabilir.

* Vücuttan izale edilmesi gereken kılların tıraş edilmesi veya yok edilmesinde, cilde zarar vermeyecekse, tüyleri yok edici kremlerin veya ağdaların kullanılmasında sakınca yoktur. Yalnız yine tekrar edelim, sünnetteki tavsiyelere uymanın ayrı fazileti ve ecri vardır.

* Hanımlar, kocalarının istemeleri halinde bacaklarındaki ve sair yerlerdeki kılları yok edebilirler. Bu işi yabancılara güzel görünmek için yapmanın ve yabancılara göstermenin büyük vebali vardır.

* Yine hanım kardeşlerimiz, yüzlerinde oluşan tüyler aşırı hale gelirse onları da yok edebilirler. Meselâ hormon tedavisi sonucu veya bazı ilaçların tesiri ile hanımlarda normal olarak oluşmayan sakal be bıyık benzeri tüylerin oluşması halinde bu tüyler yok edilebilir.

* Tuvalette tükürmeyelim, tuvalette burnumuzu temizlemeyelim.

* Tuvalette gereksiz yere konuşmayalım.

* Taharete suyu israf etmeyelim.

* Sudan tasarruf sağlayacağız diye taharetimizi noksan yapmayalım.

* Gerekli olandan fazla kâğıt mendil kullanmayalım.

* Tuvalette manevi şeyler düşünmeyelim.

* Ezan okunmaya başlanmışsa, tuvalete girmeyelim,

* Tuvalette ezan dinlemeyelim.

* Ezan yaklaşmışsa, mümkün olursa tuvalete girmeyi geciktirelim.

* Üzerinde *Lafzatullah* ("Allah" lâfzı) ve Peygamberimizin ismi, ayet veya hadis yazılı olan yüzük, künye küpe ve kolye ile tuvalete girmeyelim. Evimizde bunları çıkararak veya güzelce örterek tuvalete veya banyoya girelim.

Evden dışarıda, bu gibi şeyler üzerimizde iken, tuvalete girme zarureti varsa, onları uygun bir yere çıkaralım. Bunları çıkarıp koyacak uygun bir yer bulamazsak, cebimize veya fanilamızın içine saklayalım, açıkta bırakmayalım.

* Çıkarken tuvaleti güzelce yıkayalım. Tuvaletler ve banyolar evlerimizin içerisinde. Klozette ve tuvalette necasetin kalmamasına özen gösterelim. Tuvaletten çıkarken güzelce yıkayıp çıkmak, İslâm büyüklerinin âdetidir.

* Tuvalet ve banyoda gereğinden fazla kalmayalım.

* Yellenme esnasında, necasetin çıktığından şüphe edilmemişse yıkanmaya gerek yoktur. Rahatsızlık hallerinde kirlenmeden şüphelenilirse, suyla temizlenmek isabetli olacaktır.

* Sesli veya sessiz her ne şekilde olursa olsun yellenmek abdesti bozar. Yalnız bu konuda vesveseye itibar etmemelidir.

* Kemikler ve gübreler, cinlerin ve hayvanlarının yiyeceği olduğu için onlarla taharetlenmek yasaklanmıştır.

* Banyomuz genişse, yıkanırken, mümkünse peştamal veya şort kullanalım.

* Günlük abdestlerimizi banyomuzda alıyorsak, banyomuzun temizliğine daha çok dikkat edelim ki, abdest dualarını okuyabilelim.

* Abdest suyu sıçrantılarından sakıyalım. Zira abdest suyu kişinin işlediği günahları alarak dökülür. Bu haliyle manen kirlenmiştir. Nitekim abdestte kullanılmış suya fıkıh dilinde *mâ-i müsta'mel* denilir. Bu su temiz gibi görünse de temizleyici değildir. Keramet sahibi veli kulların kişinin hangi günahı işlediğini abdest suyundan da bildikleri söylenir.

* Abdest alırken, dedelerimizin döneminde olduğu gibi ibrikle alabilirsek, suyu israf etmemiş oluruz. Bu halde ibrik sol tarafa alınarak kullanılır.

* Bile bile abdestsiz namaz kılmak, kişinin küfre girmesine sebep olur.

* Abdestsiz olduğu halde namaz kılmış gibi görünmek mecburiyetinde kalan bir kişi, niyet etmeden, tekbir almadan ve hiç bir şey okumadan yatar kalkar. Sonra abdestini alır ve namazını kılar.

Meselâ misafir kaldığı evde ihtilâm olup da fitne korkusu ile bu durumunu söyleyemeyen bir kişi böyle davranabilir. En kısa zamanda gusleder ve geçen namazı varsa kaza eder.

* Sağ elimizle, zaruret olmadıkça asla cinsel organımızı tutmayalım.

* Taharetimizi sol elle yapalım, burnumuzu temizlerken de sol elimizi kullanalım.

* Girdiğimiz tuvalette istibra yapacak, yani idrarın kalıntısını silecek hiç bir şeyimiz olmazsa, su, kâğıt mendil, pamuk v.s. hiç bir şey bulunmazsa, organımızı sol elle tutar, sağ

elimizin üzerine idrarın kalıntısını siler, dikkatlice giyiniþ çıkar ve elimizi yıkarız. Bu zaruret halidir. Sol elle organın uç kısmını kurutmaya çalışmak, idrarın daha çok yayılmasına sebep olabilir. Duvarda istibra yapmak ise asla doğru değildir.

* Necasetin fazlasını kâğıt mendille alacaksak, ihtiyaca cevap veren en az kullanımla ihtiyacımızı gidermeğe çalışalım.

* İhtiyacın giderilmesi esnasında, idrar veya katı necaset etrafını kirletmemişse de su ile temizlenmek güzeldir. Çıkış yerinin etrafı kirlenmişse, taharetlenmek farz olur.

* Yolculukta veya ev dışında, taharetten sonra kurulanmak için, zaruret halinde kâğıt havlu veya kâğıt mendil kullanabilirsek de, evimizde kurulanmada kumaş mendil kullanalım. Böylece israfın önüne geçmiş oluruz.

* Zaruret sebebiyle kurulandığımız kâğıt mendili tuvalete değil de varsa çöp kutusuna atalım.

* Yaptığımız idrara veya katı necasete sebepsiz yere bakmayalım. Bakmanın unutkanlık sebebi olabileceğini unutmayalım.

* Cinsel organlara da sebepsiz bakmanın unutkanlık sebebi olabileceğini bilelim. Eşlerin ailevi beraberlik halleri istisnadır. Onların birbirlerine bakmalarında, sınırlama veya yasak getirilmemiştir. Ancak, aşırıya gitmemek tavsiye olunmuştur.

* Âilevî beraberlik esnasında eşler bütün elbiselerini çıkarabilirler. Ancak daha edepli davranmiş olmak için üzerlerine bir örtü almalarını büyüklerimiz tavsiye etmişlerdir. Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem de "hayvanlar gibi tamamen soyunmamamızı" tavsiye etmişlerdir.

* Hanım kardeşlerimiz, adetli zamanlarında kullandıkları pedlerini, tuvalete atamıyorlarsa, kirli hali ile asla çöpe atmamalıdır. Kirli olarak çöpe atılan, hele hele gıda maddelerinin artıklarının da bulunduğu çöp kutusuna atılan kirli pedler, zararlı varlıkların o insana tasallutuna, zarar vermesine sebep olabilirler. Çöpe atılan pedler, yıkandıktan sonra bir naylon torbaya konulup öylece çöpe atılmalıdır.

* Bu pedlerin bilhassa apartmanlarda tuvalete atılması durumunda, kanallarda tıkanmalara sebep olabileceği unutulmamalıdır. Başkalarına zarar vermenin kul hakkı olacağını unutmamalıyız.

* Yatak çarşaflarımızın ve yorganlarımızın temiz olması, bizi zararlı varlıkların tasallutundan koruyacaktır. Zira onlar kirli yerleri severler.

* Çocukların da yatak ve yorganları temiz olmalı, idrar ve benzeri kirler olmamalıdır. Zararlı varlıkların çocuklara daha çok musallat oldukları da unutulmamalıdır.

* Küçük çocukların kirli bezlerinde de aynı şeylere dikkat etmek gerekir. Çocuklarımızın kirli bezlerini de asla yemek kırıntılarının bulunduğu mutfak çöp kutusuna atmamalıyız.

* Kirli çarşaf ve yorganlar, rüyada korkutulmalara da sebep olabilir.

* Hanımların hamile kalmamak için taktırdıkları spiraller, abdestlerine, gusüllerine ve namazlarına engel değildir.

Ancak bu spirallerin takılması keyfi bir tercihtir. Bu sebeple de, taktırılırken

görülmeyecek yerlerin doktora açılması, hanım bir doktor olsa bile mahzurludur. Bilhassa bu spirali bir erkek doktorun takması asla doğru değildir.

Ancak, bir hanımın beyi doktor olur da, o takabiliyorsa evet denilebilir. Zira eşlerin karşılıklı kararları ile, rızk endişesi ile değil de, terbiye edemeyeceklerini tahmin ettikleri çocuktan korunmalarına cevaz verilmiştir. Sahabe “biz azil yapardık” yani çocuk yapmaktan korunurduk demişlerdir.

* Hanımlar, önlerine fitil koyarlarsa gusül abdesti gerekmez.

* Yine hanımların doktor muayenelerinde, ön kısımlarına doktorun kullandığı âletlerinin veya zaruretten dolayı parmağının girmesiyle gusül abdesti gerekmez.

* Hanımların zaruret halinde, (meselâ hacda) âdetlerini geciktirici hap kullanmalarında sakınca yoktur. Yalnız zararlı olmayacağına dair doktor tavsiyesi almaları uygun olur. Ancak, kimi hanımlar, bunu ramazan orucu için de uygulamaktadırlar. Temiz olmaları halinde oruçları makbul olsa da bu yola başvurmamak yerinde olur kanaatindeyiz. Zira tıbbi mahzurlar söz konusudur.

* Ailevî beraberlik sonucu cünüp olmuş bir hanım, gusletmeden âdet görmeye başlayacak olursa, yıkanması tavsiye olunmakla birlikte, gusül abdesti kendisine farz olmaz. Gusletmeyi âdetinin bitimindeki temizlenmesine bırakabilir. Zira bu kardeşimiz bilindiği gibi, gusletse bile manen temiz olmayacaktır.

* Rasûlullah Efendimiz, âlevî beraberlik hali için sadaka ecrinin olduğunu ifade etmişlerdir. Vücudun bu ihtiyacının helâl yoldan giderilmesi sebebiyle olduğunu da söylemişlerdir.

* Ailevi beraberlikten önce *e'ûzü besmele* çekip “*Ya Rabbi şeytanı bizden uzak kıl, bize lutfettiğin evlattan da uzak kıl*” diye dua etmemiz Peygamber Efendimizin tavsiyesidir.

* Hanım kardeşlerimiz âdetli hallerinden temizlenirlerse hemen abdest alıp namazlarını kılmalıdır. Temizlendikleri halde gusletmeyi geciktirirler ve bu arada namazlarını geçirecek olurlarsa o namazı kaza etmek mecburiyetindedirler.

* Bahçeli evlerde oturanlar, bahçelerine çöp, kullanılmış su v.s. atarlarken dikkatli olmalıdırlar. Bunları zararlı varlıkların üzerine atıp, sonra onlardan zarar görenler olmuştur.

* Aynı şeylere kırlara, bağ ve bahçelere gittiğimiz zamanlarda da dikkat etmeliyiz.

* Durgun veya akarsulara asla idrarımızı yapmamalıyız. Bu konuda, yerlerdeki hayvan yuvalarından da sakınmalıyız.

* Tırnak kesmede iki usûl bildirilmiştir.

Birincisi: Tırnak kesmeye sağ elin en küçük parmağından başlanılır. Sonra orta parmağın, sonra başparmağın, sonra yüzük parmağının en son olarak da şahadet parmağının tırnağı kesilir. Sonra sol ele geçilir. Önce başparmağın, sonra orta parmağın, sonra en küçük parmağın, sonra şahadet parmağının en son olarak da yüzük parmağının tırnağı kesilir. Böylece birer atlanılarak tırnaklar kesilmiş olur.

İkincisi: Sağ elin şahadet parmağından başlanılır ve sıra ile küçük parmağa doğru gidilir. Başparmağın tırnağı kesilmeden sol elin en küçük parmağına geçilir ve sıra ile atlanılmadan başparmağa doğru gelinir. Sol elin başparmağının tırnağı kesildikten sonra sağ elin başparmağının tırnağı da kesilip işlem tamamlanır. Bu tarif İmam Gazalinin İhya

adlı eserindeki tariftir.

Ayak parmaklarında ise, en sağdan yani sağ ayağın en küçük parmağından başlanılır. Sıra ile sola doğru gidilip, sol ayağın en küçük parmağının tırnağı kesilerek işlem tamamlanmış olunur.

* Kestiğimiz tırnaklarımızı, o hali ile çöpe atmamalıyız. Mümkün ise bir beze veya kâğıda sarıp, temiz bir toprağa gömelim. Gömecek toprak bulamazsak ve de çöpe atmak mecburiyetinde kalırsak, mutlaka sararak çöpe atalım. Büyük tırnakların kesilerek küçültülüp atılması da büyüklerimizin tavsiyeleri arasındadır. Başka çare bulamayanlar için, yakmak da bir çaredir.

* Berberde kesilen saçlarımız için de aynı şeyleri söyleyebiliriz. Her ne kadar erkekler berberde tıraş olduktan sonra saçlarını almıyorlarsa da, hanım kardeşlerimiz, bilhassa kestirdikleri uzun saçlarını kuaförlerinde asla bırakmamalıdır. Zira bu saçların, sahiplerinin haberi olmadan satılıp, peruk yapılabileceği tarafından kullanılma ihtimalleri vardır. Bu ise haramdır. Uzun saçlarını çöpe de atmaktan çekinen hanımlar, imkânları varsa kesilen saçlarını yakıp yok edebilirler.

* Karı kocanın ailevi birliktelik olmadan sadece birbirlerine yakın olmaları, birbirlerine sarılmaları ile abdestleri bozulmaz. Ancak bu yakınlık neticesi mezi gelecek olursa, abdest bozulur. Ancak kimi üstatlarımız, fahiş mübaşeret denilen halde, yani hiç elbise olmadan bu halin olması halinde abdest yenilenmelidir, bu durum ihtiyata uygundur derler.

* Bilindiği gibi, ailevi beraberlik halinde meni gelmesi bile, her iki tarafa da yani hem karıya hem kocaya gusül abdesti gerekir.

* Cinsel organların elle (avuçla) tutulması ile Hanefi mezhebine göre abdest bozulmaz. Diğer mezheplere göre bozulur.

* Hangi sebeple olursa olsun parmağın cinsel organa girmesi gusül abdesti gerektirmez. Makat için de durum aynıdır.

* Gusül abdesti esnasında göbek çukurunu parmakla ıslatmayı unutmamalıdır.

* Cünüp olan kişiler, tekrar ailevi beraberlik arzu ederlerse, cinsel organlarını güzelce yıkamalı sonra beraber olmalıdırlar. Arada gusül abdesti almaları şart değildir. Ancak, arada da gusülmek, yapabilen için güzeldir. Zira gusül, zevki ve gücü artırır.

* Abdeste başlarken *e'ûzü besmele* ve niyet ihmal edilmemelidir. Rasûlullah Efendimiz konu ile ilgili olarak şöyle buyururlar: *"Her kim abdest alır, abdestinden önce besmele çekerse bütün bedeni için temizleyici olur. Kim abdest alır da Allah'ın adını anmazsa, (besmele çekmezse) sadece abdest uzuvları için temizleyici olur"*.

Hanefîler dışındaki fakihlere göre abdest alırken niyet farzdır. Şu halde biz de ihmal etmemeliyiz.

* Abdeste başlarken veya elleri yıkarken İslâm nimetinden dolayı Allah u Zü'l-Celâl'e hamd etmelidir.

* Abdest alırken göz pınarlarında kurumuş çapak varsa onu mutlaka izale edip, orayı ıslatmalıdır. Vaciptir.

* Abdestli olsak bile her namaz için ayrı abdest almak güzeldir. Ancak, abdeste sıkışık olmadıkça (tuvalet ihtiyacı olmadıkça) bir abdestle birden fazla namaz kılmak da

mümkündür.

* Sabah kalkınca elleri yıkamadan herhangi bir iş yapmamalıdır. Zira Peygamber Efendimiz *“Sizden biriniz sabah uyandığında ellerini yıkamadan elini suya daldırmasın. Zira ellerinin nerede sabahladığını bilemez”* buyurmuşlardır.

* Banyomuzda duş yoksa veya herhangi bir sebeple bir kovadan gusül abdesti alıyorsak, kovaya daldırdığımız maşrapa veya kupamız temiz olmalı, yıkantı sularımızın sıçrantıları o kovanın içerisine sıçramamalıdır. Bilhassa yıkanılan su kovanın içerisine akacak olursa, kovadaki suyu kirletir, kullanılamaz hale getirir. Yıkanmak için su aldığımız kovaya elimizi daldırmadan ellerimizi güzelce yıkamalıyız. Daha önce yıkadığımız elimiz, artık temiz olmuştur. Kovanın içine girmesi zararlı değildir.

Elimizi yıkadıktan sonra, maşrapamızın veya kupamızın kulpunu kirli elle tutmuşsak, kovaya daldırmadan o kulpu da yıkamalıyız.

Aralarda, maşrapa veya kupamızı temiz bir yere koymalıyız.

* Krem sürülmüş veya yağlanmış el veya bedenle abdest alınılıyor veya guslediliyorsa, su derinin üzerinde kayacağı için, krem sürülü veya yağlı yeri güzelce ovmalıdır. İlla sabunlamak gerekmez. Ovulmakla abdest tamam olur.

* Gusül abdestinde hanımların örülü saçlarının çözülmesi gerekmez. Saç diplerinin yıkanması yeterlidir. Ancak erkekler, varsa örülmüş saçlarını çözmeli ve saçlarının tamamını yıkamalıdır.

* Abdest uzuvlarımızda da gusüldeki gibi suyun deriye değmesine engel olan bir şey varsa, abdestten önce onu gidermeliyiz.

* Gusül abdestini veya normal abdesti aldıktan sonra, herhangi bir yerimizin kuru kaldığını görürsek, abdesti tamamlamak için, sadece orayı yıkamak yeterlidir. Yeni baştan gusletmeye veya abdest almaya gerek yoktur.

Meselâ yağlı boyanın bir yerde kaldığını göreceğ olursak, o boyayı çıkarır, sadece o yeri yıkarız.

* Abdest alırken veya guslederken su kesilecek olursa, yeniden su bulunduğunda kaldığımız yerden devam edilebiliriz. Organlar kurumuş olsa bile yeni baştan başlamak şart değildir. Aradan fazla zaman geçmişse yeni baştan başlamak daha güzeldir.

* Abdest alırken sıraya uymak yani tertibe riayet etmek ve organları peş peşe yıkayıp biri kurumadan diğerini yıkamak güzeldir.

* Kapanıp bitişmiş küpe deliklerinin artık yıkanma mecburiyeti yoktur. Ancak açık delikler mutlaka yıkanmalıdır.

* Guslederken veya abdest alırken yıkanan yerleri ovmak güzeldir.

* Guslederken dış aralarındaki sert şeyler çıkarıldığı gibi, burunda kuruyan şeyler de ıslatılıp temizlenmelidir.

* Tırnaklarında oje olan hanımların abdest veya gusülleri, o ojeler yıkanmadan asla geçerli olmaz.

* Tırnak altlarındaki hamur veya katı yağ gibi suyun ulaşmasını engelleyen katı

şeyleri de abdestten veya gusülden önce yok etmek gereklidir.

* Abdest almış bir kişi sonradan abdestini bozup bozmadığı konusunda şüpheye düşerse, bu şüphelenmesi ile abdest bozulmaz.

* Abdest almadığını bilen bir kişi, acaba abdest aldım mı diye tereddüt eder, yakinen abdest aldığını hatırlamazsa, abdest almış sayılmaz, namaz kılabilmek için abdest alması gerekir.

* Kına gibi sadece boyası kalan ve kabuk meydana getirmeyen boyalar, gusle veya abdeste engel değildir. Hanımlar saçlarını, kocaları istediği için boyatmışlarsa, saçlarında boya sebebiyle kabuk oluşmamalıdır. Boya saçın dışında kabuk meydana getirmişse, su saç tellerini ıslatmıyorsa gusle manidir.

* Dudaklara sürülen rujlar, yüzlere sürülen fon kremleri genellikle kabuk meydana getirmektedirler. Bu tür makyaj malzemeleri kullanılmaları halinde vücutta kabuk meydana getirmişlerse ve de suyun cilde temasını engelliyorsa, abdestin ve guslün olmamasına sebep olurlar. Önce onları gidermeli, sonra abdest almalı veya gusletmelidir.

* Hanımların kocalarından başkası için süslenmeleri doğru değildir. Bilhassa evden dışarıya çıkarırken, yabancı erkeklerin görme ihtimali sebebiyle, süslenmeleri haramdır. Başka erkeklere güzel görünmek için süslenmek bir cinayettir. Baktıran da, bakan da sorumludur ve günahkârdır.

* Hanım kardeşlerimiz, ancak evlerinde, kocaları için veya kendi aralarında parfüm kullanabilirler. Evlerinden dışarıya çıkarırken parfüm kullanırlar, yabancı erkekler de bu kokuyu duyacak olurlarsa, harama girmiş olurlar.

Peygamber Efendimiz yabancı erkeklere güzel kokmak için parfüm kullanan kadınların zina etmiş gibi günahkâr olduklarını söylemişlerdir.

* Hanımların kullandıkları makyaj malzemelerinin rengi olabilir ancak kokusunun olmaması gerekir. Zira hanımlar ancak evlerinde kocaları için veya kendi aralarındaki toplantılarda bu malzemeleri kullanabilirler. Tesettürleri, rengin görünmesini engeller. Koku ise elde olmadan dışarıya dağılır.

* Erkeklerin süründükleri kokuların renkli şeyler olmaması gerekir.

* Gerek erkekler, gerek hanımlar alkollü parfümlerden sakınmalıdırlar. Bilhassa, bu parfümlerin elbiselere bulaşmasına engel olmalıdırlar. Alkolsüz parfümler olduğuna göre onların tercih edilmesi çok daha uygun, çok daha ihtiyatlı bir davranıştır.

* Kolonya kullanmak Hanefi mezhebine göre sakıncalı değildir. Ancak, elbiselerimize sıçratmamaya çalışırsak, elimize veya yüzümüze aldığımız kolonyayı namaz kılacağımız zaman yıkayıverirsek, ihtiyatlı davranmış oluruz.

* Bilhassa imam kardeşlerimiz, ihtilafı konularda diğer mezheplerin görüşlerine de dikkat ederlerse güzel olur. Zira cemaatleri arasında başka mezhep mensuplarının olma ihtimali vardır.

* İmamların, caminin hücrelerinde özel elbise ve çorapları olur da, mihraba geçerken o özel elbiselerini giyerlerse, ihtiyata muvafık olur.

* Diş etleri kanamış, kan tükürüğe eşit hale gelmişse, tükürüğün rengi kırmızılaşmışsa abdesti bozar.

* Tükürük sarı renkte ise abdest bozulmaz.

* Isırdığımız bir şeyde görülen veya misvake çıkıp, kanadığı yerde akmayacak halde olan, tükürüğe galip gelmeyen kan abdesti bozmaz.

* Cenaze namazı kılanlar, ayakkabıları temiz değilse, o ayakkabı ile tualete girmişler de kirlenmişlerse, namaz esnasında ayakkabılarını çıkarmaları, hiç olmazsa ayakkabılarının üzerine basarak kılmaları daha güzeldir.

* Su bulamayan veya cildindeki rahatsızlığı ya da suyun aşırı soğukluğu sebebiyle o suyu kullanamayan kişi, cünüp olursa, aldığı teyemmüm, gusül abdesti yerine de geçer.

* Zemzem suyu ile ancak temiz olan bir kişi teberrüken abdest alabilir veya gusledebilir. Ender görülen bir hal de olsa, meselâ itikafta iken, Harem-i Şerifde ihtilam olanın veya Harem-i Şerifte uyuduğu için abdesti bozulup ta Harem dışında abdest alacak olanın, zemzemi dışarıya çıkararak zemzemle gusletmesi veya abdest alması asla hoş değildir. Hele bu işleri kirli bir mekânda yapması asla doğru olmaz. Harem-i Şerifte abdesti bozulanlar, harem içindeki zemzemlerden abdest alırlarsa, inşaallah saygısızlık olmaz. Zemzemle taharetlenmek ise haramdır. Böyle bir şeyi kabul etmek mümkün değildir.

* Gusül abdesti aldıktan sonra, normal abdest gibi tekrar abdest almak doğru değildir, yasaklanmıştır. Zira gusül, aynı zamanda abdest yerine de geçer.

* Cuma namazı için özel olarak gusletmek Peygamber Efendimizin tavsiyelerindedir.

* İhrama girerken, Arafat vakfesi için, bayram namazlarına giderken de gusletmek çok güzel bir davranıştır.

* İlme çalışanların, Mekke-i Mükerrreme'ye veya Medine-i Münevvere'ye girenlerin, Mescid-i Haram'a veya Mescid-i Nebvî'ye ilk olarak girecek olanların, evrâd ve ezkâra oturacak olanların, kandil, bayram veya cuma gecelerini ihya etmek isteyenlerin, farz tavaf yapacak olanların ve bunlara benzer güzel davranışlarda bulunacak olanların da gusletmeleri tavsiye olunur. İmam-ı A'zam Hazretlerinin, feyizlerinin artması için bazen, ders ortasında kalkıp gidip gusledip döndükleri rivayet olunmuştur.

* Abdesti varken tekrar abdest alanlar, sevap kastıyla abdest almalıdırlar. Yoksa su israf edilmiş olur. Meselâ, abdestli iken, serinlemek için abdest almak doğru değildir.

* Gece yatarken abdestli olarak yatmanın çok büyük fazileti vardır. Uyanıncaya kadar melekler o kişiye dua ederler.

* Yollarda bulunan çamurlar, sular, yağmur ve kar suları sakınmak zor olduğu için, içerisinde açıkça pis şeyler görülmedikçe, necaset sudan daha çok olmadıkça pis sayılmaz. Üzerimize sıçramakla elbisemizi kirlenmez. Dolayısıyla böyle bir elbise ile de namaz kılınabilir.

* Abdest alırken bir uzvumuzda kullandığımız bir suyu başka uzvumuzda kullanamayız. Guslederken ise, meselâ başımızdan dökülen su kayarak ayaklara doğru giderken geçtiği yerleri temizleyerek gider.

* Mesleği boyacılık olanların vücutlarındaki çok küçük boya sıçrantıları, devamlı temizlenmek zor olacağı için affedilmiştir. Yani abdeste engel değildir. Ancak, mesleği boyacılık olmayan kişi boya yapar da vücudunda boya sıçrantıları kalacak olursa, abdestin

sıhhatine engeldir. O boyaları temizlemeli sonra abdest almalıdır.

* Abdestte yüzü yıkarken sakal ile kulak arasındaki yeri de yıkamalıdır.

* Abdestte ayakları yıkarken parmak aralarını alttan ve sol elin en küçük parmağıyla yıkamalıdır. Büyük parmaklar ayak aralarını yırtabilir.

* Sakalı seyrek olanlar, abdestte, sakalın altındaki deriyi mutlaka ıslatmalıdırlar. Sakalı çok sık olanlar ise sakalın yüzünü ıslatmakla yetinebilirler. Yine de mümkün olduğu kadar temiz su ile ıslatılmış parmakları sakalların arasına sokarak hilallemek yani sürtmek gerekir.

* Gusül abdestinde ise her halde deriyi ıslatmak şarttır.

* Abdestte misvak kullanmanın çok ecri vardır. Misvak kullanılarak alınan bir abdestle kılınan namazdan yetmiş kat daha fazla ecir alınır.

* Misvaki olmayanlar, misvak niyetiyle başparmakları ve şahadet parmaklarıyla dişlerini sürtmelidirler. Buna “teşvis” denilir. Misvak kullanmanın yerine geçer.

* Diş etleri zayıf olan hanımlar, misvak yerine sakız çiğneyerek dişlerini temizleyebilirler.

* Tıbbi zaruretten dolayı kaplanan dişler veya dişlere yapılan dolgular abdest veya gusül abdesti için zararlı değildir. Ancak süs olması için veya estetik gayesi ile kaplanan dişlerle abdest caiz ise de gusül abdesti caiz değildir.

* Dişleri beyazlatmak için sürülen boyalar, dişin üzerinde bir kabuk meydana getiriyorsa – ki kabuk oluşmadan beyazlatmak zordur- gusül abdestine engeldir.

* Dişleri düzeltmek için takılan teller, gusül esnasında çıkarılmalıdır. Zira değdikleri yerlerde suyun dişe temasına engel olabilirler. Engel olmaz da, oynatılarak altı ıslatılabilirse çıkarmak gerekmez.

* Dişlere, burun veya kulaklara, ya da vücudun herhangi bir yerine, süs için yapıştırılan taşlar, altına su almayacakları için gusül abdestine engel olurlar.

* Hanımların âdet günlerinde diş dolgusu yaptırmaları sakıncalı değildir. O dolgu vücuttan bir parça haline geldiği için sonradan alınan gusül orayı da temizleyecektir. İmkânları olursa temiz günlerinde diş doldurtmaları tavsiye olunur.

* Abdestte kollar yıkanırken dirsekler de mutlaka yıkanmalıdır.

* Sıkı olan yüzükler, eller yıkanırken oynatılmalıdır.

* Abdest alırken kibleye yönelmek, mecburiyet olmadıkça konuşmamak, suyu, sıçramaması için yavaş kullanmak, elleri silkelememek, abdestten sonra uzuvları kuruturcasına kurulanmamak, abdestten sonra ayakta üç yudum su içmek abdestin edeplerindedir.

* Abdest aldıktan sonra, ayakta, abdest alınan sudan bir miktar su içilmesi sünnettir. – Allah ve Rasûlü daha iyi bilir ya – herhalde Rasûlullah Efendimiz bu davranışları ile içebileceğimiz bir su ile abdest almamızı hedeflemişlerdir. Tabiidir ki biz, hikmetini bilsek de bilmesek de Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem’in yaptıklarını aynen yapmağa mecburuz.

* Açık bir kaptan, bilhassa bakır kaptan, güneşte ısınan bir su ile abdest almak mekruhtur. Zira cilt hastalığına sebep olabilir. Ancak güneş enerjilerinde durum böyle değildir. Su kapalı devrede ısınmaktadır. Dolayısıyla güneş enerjilerinde ısınmış suları kullanmak sakıncalı değildir.

* İdrar, mezi, vedi veya kan gibi bir sıvının idrar yolundan dışarı çıkması abdesti bozar.

* Meninin şehvetsiz olarak vücuttan çıkması gusül gerektirmez ancak abdesti bozar. Çok nadir görülebilecek bu durum yukarıda izah edilmişti.

* Dışkı yolundan dışkı, kan ve benzeri şeylerin çıkması abdesti bozar.

* Yellenmek abdesti bozar.

* Vücudun herhangi bir yerinden kan veya bir yaradan irin çıkması, bir yaranın sulanması, egzamaların sulanması abdesti bozar. (Özür sahiplerini durumu ayrıca zikredilecektir.)

* Her ne olursa olsun ağız dolusu kusmak abdesti bozar.

* Namazda yanındaki şahsın duyacağı şekilde gülmek abdesti de namazı da bozar.

* Kişinin güldüğünü yanındaki duymaz da sadece kendisi duyarsa namazı bozulur ancak abdesti bozulmaz.

* Bayılan kişinin abdesti bozulur.

* Sarhoş olmak abdesti bozar.

* Yan yatarak, bağdaş kurarak, dirseklerine dayanarak uyuyanın abdesti bozulur. Ayaklarını uzatarak veya secde halindeki gibi uyuyanın da abdesti bozulur.

* Hiçbir giysi bulunmadan karı ve kocanın birbirlerine sarılmaları ve nefislerinin tahrik olunması, şehvî duyguların belirmesi halinde abdesti yenilemenin uygun olacağını yukarıda söylemiştik. Ancak İmam Muhammed mezi gibi bir yaşlılık görülmemesi halinde abdestin bozulmayacağını söylemektedir.

* Erkeklerin idrar yollarına koydukları pamuğun çıkarılması halinde abdest bozulur.

* Kadınların tenasül uzuvlarına koydukları pamuk ıslanmış halde çıkarılınca abdestleri bozulur. Uzuvlarının dışına koydukları pamuğun iç kısmının ıslanması ile abdestleri yine bozulur.

* Ancak kadınların uzuvlarının içine koydukları pamuğun iç kısmı ıslanır ancak yerinden alınmaz ve bu ıslaklık dışarıya çıkmazsa abdest bozulmaz.

* Vücuttaki bir yaraya yapıştırılan bantın veya sarılan sargının dışına çıkan kan veya iltihap abdesti bozar.

* Gusül abdesti alınırken abdesti bozan bir hal devam ediyor olsa, meselâ burnu kanamaya devam etse, guslü geçerli olur, ancak namaz kılmak veya mest giymek için yeniden abdest alması gerekir.

* Zaruretler kendi miktarınca takdir olunur. Meselâ: Parmağı kesilen bir kişi,

parmağını sarar ve abdestte o sargının üzerini mesheder. Parmağı yaralanan kişi gereksiz yere elinin tamamını sarmaz. Veya parmaktaki küçük bir yara için parmağın tamamı sarılmaz. Zaruret miktarı kadarına bant yapıştırılır.

* Zarurettten dolayı sargı bulunan yerin dışındaki yerler, abdestte yıkanır. Sargılı bölüm, ele alınan temiz bir suyun eldeki kalıntısı ile bir defa meshedilir. Bu mesh o yerin yıkanması demektir.

* Bir yaranın üzerindeki sargının meshedilmesi de sağlık bakımından zararlı olacaksa meshedilmesi de terk edilir.

* Sargının abdestli veya abdestsiz hatta cünüpken bile sarılmış olması fark etmez. Üzerine yapılan mesh yeterlidir.

* Sargı için bir süre de yoktur. Sağlık bakımından zorunlu olduğu kadar sargıya devam edilir.

* Sargının yenilenmesi halinde sargıda kan veya yaradan akan su varsa abdest yenilenmelidir. Kan veya yaradan çıkmış bir su veya iltihap, sargı bezinde yoksa abdesti yenilemeye gerek yoktur. Ancak ihtiyatlı olmak için yeni sargı bezinin üzerini meshetmek uygundur.

* Yara iyileştikten sonra sargının çıkarılması halinde, sadece o sargı yerinin yıkanması yeterli olursa da yeniden abdest almak daha güzeldir. Zira yara iyileştiği için artık üzerine yapılan mesh bozulmuştur.

* Zaruret sebebiyle kaplanmış veya dolgu yapılmış dişler de aynen üzerinde sargı bulunan yerler gibidir. Üzerlerinin ıslanması ile abdest ve gusül tamam olur. Onları çıkarmağa veya bir başka mezhebi taklit etmeye gerek yoktur.

* Yaraların üzerine sürülen katı merhemler veya yapıştırılan şeyler (sakız veya zift gibi) de sargı hükmündedir.

* Ayağa giyilen mestler üzerine de mesh yapılabilir.

* Mest deri ve benzeri maddelerden ayağa giyilmek üzere yapılan şeydir. Ayakları topuklarla birlikte örtmeli, üzerine meshedildiği zaman içine su almamalı, yürürken kendiliğinden ayaktan çıkmamalı ve 5 veya 6 kilometrelik yürüyüşe dayanabilmelidir. Sadece mest dediğimiz giysilerle değil, çizme, potin, postal ve boğazlı diğer şeylerle de, hatta yürüdüğü zaman parçalanmayan, içerisine su almayan çok sık ve kalın örülmüş yün çoraplarla bile bu gerçekleşebilir.

* Mestin üzerine meshedebilmek için ayağa abdestli olarak giyilmiş olması gerekir.

* Abdestimizi alıp ayaklarımızı yıkamaya sıra gelince elimizi yıkar, suyunu süzeriz. Temiz ve ıslak olan sağ elimizi sağ mestimizin üzerine koyar, elimizi ileri hareket ettirmeden yukarı doğru, mestin boğaz kısmına doğru çekeriz. Bu sırada parmaklarımızın hafif açık olması da iyidir. Zira bir sahabî Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem'in mestlerinin üzerinde parmaklarının izini gördüğünü söylemiştir.

Sol elimizle de aynı şekilde sol mestimizi meshederiz.

* Meshin farz olan miktarı, her ayakta bulunan mestin ön tarafının üzerine, el parmaklarının küçüğünün üç tanesi kadar yerin meshedilmesidir.

* Mestlerin altı değil üstü meshedilir.

* Abdesti bozan her şey ayağımızda mestlerimiz varken de abdestimizi bozar. Ayrıca mestlerin ayaktan çıkarılması ile de abdest bozulur. Ancak sadece mestlerini çıkaran başka bir şeyle abdestini bozmayan bir kişi ayaklarını yıkamakla abdestini yeniden tamamlamış olur.

* Kışın mest kullananlar, yatsı namazından sonra abdestli yatabilmek için, tuvalete gitmeyeceklerse, mestlerini çıkardıktan sonra, sadece ayaklarını yıkayıverirlerse, abdestleri tamamlanmış olur.

* Ayağa giyilen mestin üzerine meshin süresi mukîm olanlar için 24 saat, seferî olanlar için üç gün üç gece yani 72 saattir. Bu süre, mestlerin ayağa giyildiği saatten değil, ayağa mesti giymek için alınan ilk abdestin bozulması anından başlar.

* İlk abdest alındıktan ve ayağa mestler giyildikten sonra bu ilk abdest bozulmadan mestin ayaktan çıkarılıp tekrar giyilmesi zararlı değildir. Abdesti ve mesh süresini bozmaz.

* Mestler içerisine su alır ve ayağın yarısından fazlası ıslanırsa abdest bozulur.

* Üzerine mesh yapılan mest ayaktan çıkarılırsa abdest bozulur.

* Mesh süresi biterse abdest bozulur. Artık o abdestle namaz kılınamaz, abdestle yapılan diğer ibadetler yapılamaz.

* Mestlerde üç ayak parmağı girecek şekilde sökük, yırtık veya yarık olması halinde kullanılamaz, üzerine mesh yapılamaz.

* Mest kullanmak bir ruhsattır. Zaruret olmadan azîmet erbabı mest giymemelidir. Bilhassa imam kardeşlerimizin bu konuya dikkat etmeleri tavsiyeye şayandır.

* Mestleri idrar sıçrantılarından korumalıdır.

* Secde halinde mestleri zorlayarak, ayak parmaklarının altını yere değirdiğimiz gibi, alt kısmının yere değmesini temin etmelidir. Bu hal ihtiyata uygun bir durumdur.

* Ayağındaki çizme, potin veya postalı mest gibi kullananlar, namaz kılarlarken bu ayakkabıların altına veya yan tarafına bulaşmış necasetler varsa mutlaka temizlemelidirler.

* Kuru bir ayakla kuru bir necasetin üzerine basıldığında ayağa bir şey bulaşmazsa zararlı değildir.

* Islak bir ayakla kuru bir necasetin üzerine basıldığı halde ayakta necasetin eseri görülmezse zararlı değildir. İhtiyaten ayağı yıkamalıdır.

* Kuru veya ıslak bir ayakla, yaş bir necasetin üzerine basılır, ayakta da o necasetin eseri görülecek olursa o necaset mutlaka yıkanmalıdır.

* Ağlamakla abdest bozulmaz.

* Gözyaşı necis değildir.

* Hastalıktan dolayı göz akmasından abdesti yenilemek gerekir.

* Devamlı burun kanaması, idrarını tutamama hali, bir yaranın devamlı kanaması

veya sulanması gibi rahatsızlıkları olanlara, yellenmesine engel olamayan veya âdet dönemleri dışında kanaması devam eden hanımların hallerine fıkıh dilinde “özür sahibi” denir. Bu engellenilemeyen hal, bir namaz vakti boyunca devam ederse o kişi özürlü sayılır.

* Özürlü kişiler her namaz vaktinin girmesi ile yeniden abdest alır, o vakit içerisinde diledikleri her çeşit ibadeti, farz, kaza, vacip veya nafil namazları kılabilir, Kur’an-ı Kerim okuyabilir Kâbe’yi tavaf edebilirler. Abdest aldıkları vaktin çıkması veya yeni bir vaktin girmesi ile abdestleri bozulur ve yeniden bir abdest daha alarak ibadetlerine devam ederler.

* Özürleri sebebiyle elbiselerine bulaşan kan, idrar v.s. ibadetlerine engel teşkil etmez.

* Özürlü kişinin abdesti özrü sebebiyle bozulmaz. Ancak başka bir abdesti bozan şeyle bozulur. Yani idrarını tutamayan bir kişinin, idrar akıntısının devam etmesiyle abdesti bozulmaz ancak burnunun kanamasıyla abdesti bozulur. Böyle bir halde abdestini yenilemesi gerekir.

* Son zamanlarda, kimileri tarafından ortaya atılan, “kadınlar hayızlı hallerinde namazlarını kılabilirler” görüşü, asla doğru bir görüş değildir.

* Bilindiği gibi, hanımlar âdet günlerinde namazı orucu ve diğer bazı ibadetleri bırakırlar, namazlarını kaza etmezler, oruçlarını kaza ederler.

* Hanım kardeşlerimiz âdetleri günlerinde tutamadıkları ramazan oruçlarını, gelecek senenin ramazanı gelmeden kaza etmelidirler. Hanefî mezhebine göre, gelecek senenin ramazanının geçirilmesi mahzurlu değilse de, bir ramazanı atladıktan sonra tutulan kazalar için oruç başına fidye de vermek gerekir diyen imamlarımız da vardır.

* Hanımlar âdetli günlerinde tesbih çekebilir, zikredebilir, evrâdlarını yapabilir, salât ü selâm okuyabilir, tesbih ve tehlilde bulunabilirler. Ancak Kur’an-ı Kerim okuyamazlar.

* Cünüp olanlar, bilindiği gibi Kur’an-ı Kerim okuyamazlar ve ellerine de alamazlar. Ancak çok kısa ayetlerin dua niyeti ile okunması sakıncalı değildir denilmiştir.

* Kur’an-ı Kerim kurslarına devam eden kızlarımız, âdetli günlerinde Kur’an-ı Kerim okumayı bırakmalıdırlar. Bu durum edebe daha uygundur. Ancak hafızlığa çalışan kızlarımız geri kalmamak için, ayetleri bölerek kısa parçalar halinde veya kelime kelime ezberleyebilirler denilmiştir. Hoca hanımlar da aynı ruhsattan istifade edebilirler.

* Hayızlı günleri tamamlanan, yani temizlenen eşi ile bir erkek hemen cinsel temas arzu ederse, hanımın gusletmesi gerekir. Ancak ondan sonra beraber olabilirler. Ancak hanım temizlenmiş, temizliğinin üzerinden bir namaz vakti geçtiği halde hâla gusletmemişse, gusûl abdesti almadan da beraber olabilirler. Yalnız uygun olanı herhalde cinsel temasın gusülden sonra yapılmasıdır.

* Erkekler, âdetli günlerinde hanımlarının vücutlarından istifade edebilirler. Ancak bu durumda hanımlarının diz kapakları ile göbeklerinin arasının bir örtü ile kapatılmış olması istenmektedir. Ayrıca hanımların bu özel günlerinin ilk üç gününde yani kanın yoğun olduğu günlerde bu istifadeden de uzak kalmanın uygun olacağı söylenmiştir. Bu Rasûlullah Efendimizin âdetidir.

* Dövme yaptırmak haram olmakla birlikte, vücuttaki dövme, derinin altında kaldığı,

deri üzerinde bir tabaka meydana getirmedığı için gusül abdestine engel değildir. Sevgili peygamberimiz, dövme yaptıranlara "Allah lânet etsin" diye duada bulunmuşlar ve kendileri de lânetlemişlerdir.

* Hanımların etekliklerinin kısa olması halinde, ten renklerini gösteren ince çoraplarla namaz kılmaları doğru olmaz.

* Vücut hatlarını belli eden dar elbiseler, altını yani teni göstermedikçe namaz olur ama mekruh olur.

* Hanımlar uzun eteklikleri ile çorapsız namaz kılabilirler. Ancak rükûya eğildikleri zaman etekleri arkalarından kalkar da bacaklarının dörtte biri, rükû boyunca açık kalacak, görünecek olursa namazları bozulur.

* İmam olan kardeşlerimiz, her konuda olduğu gibi taharet konusunda da mümkün mertebe ruhsatları değil azimetleri tercih etmelidirler. Yani, yalnız idrardan sonra da daima suyla temizlenmeli, çok zaruret olmadıkça mest giymemeli, çorap ve elbise temizliğine daha çok dikkat etmeli, misvaki ihmal etmemeli, daima güzel koku sürünmeli, abdest ve guslün âdâbına daha çok riayet etmelidirler. Unutmamalıdır ki, mahşerde cemaat biz namazımızı imama havale etmiştik diyeceklerdir.

* Namazlarda cemaatin temizliği de çok önemlidir. Peygamber Efendimiz imamın yanılmasının veya vesveseye düşmesinin bir sebebinin de cemaatin taharete dikkat etmemeleri olduğunu beyan etmişlerdir.

* Gözleri görmeyen kişinin taharette kusurlarının olabilme ihtimalinden dolayı imamlığı tenzihen mekruh kabul edilmiştir.

* Yanlarında kumaş taharet mendili taşıyanlar, namaz kırlarken kullanılmış olan taharet mendilini çıkarırlarsa güzel olur. Temiz olduğundan şüphe yoksa çıkarılmayabilir.

* Bilhassa gece yattığımız çamaşırlarımızın temizliğini daha sık kontrol etmeliyiz. Zira gece, biz farkında olmadan çamaşırlarımızın değişik sızıntılar sebebiyle kirlenmiş olabilme ihtimali vardır.

* Pijama ile namaz kılmamak saygıya daha uygundur. Başka insanların huzuruna çıkamadığımız şeyle Allah'ımızın huzuruna da çıkmamalıyız.

* Elbise değişirken, bilhassa avret mahallimizi örten çamaşırlarımızı çıkaracağımızda, önce e'üzü besmele çekmeliyiz. Böyle davranmak çıplak halimizde iken zararlı varlıkların bize zarar vermesine engel olacaktır. Ayrıca bir edep göstergesidir. Mümkün olduğu kadar da acele ile giyinmeli, avret mahallimizi hemen örtmeli, etrafımızda meleklerin olduğunu, bilhassa her an Rabbimizin bizi görüp gözettiğini unutmamalıyız.

* Yemekten evvel el yıkamak Peygamber Efendimizin tavsiyelerindendir.

* Yemekten sonra da, ellerimizde yağ varsa onu yalamalı, yani boşa götürmemeli sonra mutlaka ellerimizi sabunlamalıyız.

* Tuvaletten çıkınca, yemekten sonra veya diğer zamanlarda elimizi sabunlarken kirli suları üzerimize sıçratmamaya dikkat etmeliyiz.

* Yemek kaplarımızdaki yemek kalıntılarını asla israf etmemeli, onları mutlaka sıyrıp yemeliyiz.

* Tabağımızda kalan yemek kalıntısını ekmekle sıyırmışsak, o ekmeğin parçasını mutlaka yemeli, asla çöpe atmamalıyız. Tabağı, elleri veya ağız ekmeğin parçası ile temizleyip sonra o ekmeği çöpe atmak asla İslâm ahlâkı ile bağdaşmaz.

* Yemek kalıntılarını veya sofradan artan ekmeğin parçalarını çöpe atmak büyük bir israftır. İsrâf ise haramdır. Yenilemeyecek durumda olanlarını hiç olmazsa hayvanlara vermelidir.

* Sağ elle yemek, sağ elle içmek Peygamber Efendimizin ahlâkından ve tavsiyelerindedir. Sol elle yemek ve içmek ise şeytanın âdetidir.

* Ter, artık gibidir. (İçilen sudan kalan artık.)

İnsanın -cünüp, hayızlı, nifas halinde dahi olsa- teri temizdir

Eti yenen hayvanların teri temizdir. (Tavuğun teri şüphelidir.)

Köpeğin teri necistir, pistir.

Kedinin durumu şüphelidir. Sakınmak güzeldir.

* Seccademizin yani namaz kıldığımız yerin de bütün necasetlerden arınmış olması gerekir.

* Üzerinde mecburen namaz kıldığımız bir kumaş parçasının veya halının bizim kıldığımız yerinde değil de başka bir kenarında necaset varsa namazımıza engel değildir.

* Namaz kıldığımız seccade kalın ise altında kalan necasetin namazımıza zararı yoktur. Ancak ıslaklığı ve kokuyu geçirmeyecek kadar kalın olması gereklidir.

* Bir özründen dolayı camiye gidemeyen ve evinde namaz kılan müminler, hiç olmazsa eşleriyle veya yedi yaşından büyük çocuklarıyla da olsa cemaatle kılarlarsa, cemaat sevabı almış olurlar.

* Tükürmemiz gerekiyorsa ön tarafımıza ve sağ tarafımıza değil de sol tarafımıza tükürmeliyiz. Bilhassa namaz aralarında böyle bir ihtiyacımız olursa buna mutlaka dikkat etmeliyiz.

* Kibleye karşı asla tükürmemeliyiz. Bu büyük bir gaflet ve saygısızlıktır.

* Kibleye karşı asla ayaklarımızı uzatarak oturmamalıyız.

* Evimizde veya iş yerimizde mümkün olursa normal oturmalarımızda kibleye karşı olmalıyız. Zira kibleye karşı oturmak faziletlidir.

* Esnerken ağızımızı sağ elimizin içi ve dışı ile, sol elimizin sadece dışı ile kapatabiliriz. Sol elin içi ile ağız kapatmayı büyüklerimiz hoş görmemişlerdir.

* Esnemek gaflet alâmetidir. Yutmağa çalışalım. Mümkün olmazsa ses çıkarmamaya gayret edelim.

* Tesbihimizi ceketimizin sağ cebinde, mendilimizi sol cebinde taşıyalım. Güzel bir alışkanlıktır.

* Namaz kıldığımız yerde resim olmamasına dikkat edelim. Bilhassa karşıdaki resim

çok mahzurludur.

* Namaz kıldığımız seccade desensiz, düz bir seccade olursa daha iyidir.

* Gece yatarken kendi odalarımızdan ve çocuklarımızın odalarından gazeteleri ve resimli şeyleri çıkaralım. Çocuklarımızın oyuncakları içerisindeki bebekleri ve hayvanları yattıkları odalarda bırakmayalım.

* Evlerimizde duvarlara insan ve hayvan resimleri olan levhalar asmayalım. Bilhassa boy resimler daha mahzurludur.

* İnsan ve hayvan bibloları evlerimizde süs eşyası olarak bulunmamalıdır. Boy resimler ve biblolar meleklerin evlerimize girmelerine engel olabilirler.

* Bazı gençlerimiz sırtlarında resim olan gömlek veya sair şeyler giymektedirler. Arkalarında namaz kılan kardeşleri için sakıncalı olduğunu bilmeli ve bundan sakınmalıdırlar.

* Mümkün olursa namaz kılarken üzerimizde resimli hiç bir şeyin olmamasına dikkat edelim.

* Küçük yavrularımıza da resimli giysiler giydirmemeye çalışalım.

* Erkekler için altından yapılmış ziynetler yasaklanmıştır. Yüzük bile olsa takılması haramdır.

* Erkeklerin ağarmış saç, sakal ve bıyıklarını siyaha boyamaları hoş değildir. Ancak kınaya izin verilmiştir.

* Hanımlar evlerinde başlarını açabilirlerse de rahmet meleklerin daha rahat gelebilmeleri için örtülü olmaları daha güzeldir.

* Kız çocuklarının bebekle oynamalarına izin verilmiştir.

* Tavla oynamak bütün mezheplerde yasaklanmıştır. Ağır vebali vardır. Hakkındaki tehdit korkutucudur.

* Satranç oynamak Hanefî Mezhebine göre sakıncalıdır.

* Çocuklarımıza atıcılık, binicilik ve yüzücülük öğretmemiz Sevgili Peygamberimizin tavsiyelerindedir.

* Taharetlenme, burun temizleme gibi belirli şeylerin dışında sağ elimizi kullanmayı, başladığımız her işe sağdan başlamayı alışkanlık haline getirelim. Rasûlullah Efendimiz saç taramaya bile sağ taraftan başlardı.

* Elbise çorap ve benzeri şeyleri giyerken sağdan giymek, çıkarırken soldan çıkarmak sünnettir.

*İçerisinde alkol bulunan sıvı sabunlarla sadece elimizi yıkayalım. Ağızımızı yıkamayalım.

* Kolonyalı mendillerle ağızımızı silmemeye çalışalım. Dudaklardaki alkolün tükürükle yutulma ihtimali vardır. Zaruret varsa çok dikkatli olalım.

* Tuvalette maşrapa (yani kupa) kullanıyorsak, kirli suyun maşrapanın içerisine sıçramamasına dikkat edelim.

* Tuvalette çeşmede elimizi yıkıyorsak, yere dökülen suyun üzerimize sıçramamasına dikkat edelim.

* Çocukların kirlettikleri halının tamamını yıkamak mümkün olmayabilir. Bu durumda kirli yerin altına büyük bir leğen konulur. Üzerinden bir ibrikle dikkatlice su dökülür ve o suyun iyice süzülmesi beklenilir. Sonra aynı yere tekrar su dökülür. Tekrar suyun süzülmesi beklenilir. Bu uygulama üç defa tekrar edilir. Halının orası kuruduktan sonra artık üzerinde namaz kılmak mümkün olur.

* Abdest müminin nurudur, koruyucusudur. Zorluk olmayacaksa daima abdestli olmak büyük berekettir. Rasûlullah Sallâllahu aleyhi ve sellem Efendimiz yerine göre “şimdi namaz kılmayacağım” deyip abdest almayı geciktirmişlerse de, “...abdeste ancak mümin olan devam eder” buyurup devamlı abdestli olmayı tavsiye etmişlerdir.

* Her abdestten sonra, kerahet vakti değil de imkânımız varsa iki rek'ât namaz kılalım ve yine abdestten sonra “*Kadr*” sûresini okuyalım. Sonra da dua etmeyi ganimet bilelim.

* Evimizde yabancı erkek misafirleri ağırlayacağımız odamızda annelerimize, eşlerimize ve kızlarımıza ait özel eşyalar bulunmamalıdır. Onların terliklerinin, namaz örtülerinin bile yabancılar tarafından görülmesine engel olmalıyız.

* Evde yabancı erkek misafirler varken evin hanımları yavaş konuşmalı, seslerini yabancılarla duyurmamağa çalışmalıdırlar.

* Ziyaret veya başka sebeple bir kardeşinin evine giden bir mümin, kapıyı çaldıktan sonra kapının sağında veya solunda arkasını dönerek kapının açılmasını beklemelidir. Evin hanımı veya kızı tedbirsiz olarak kapıyı açabilir. Onları bu halleriyle görmemek için bu edebe uymalıdır.

* Misafir olduğumuz evde, evin içerisini görecektir şekilde kapının karşısına değil de, görmeyecek şekilde oturmamız daha güzel bir davranış olacaktır.

* Bu risalede sıralamaya çalıştığımız fikhî görüşler, genellikle Hanefî mezhebine ait kaynaklardan aldığımız görüşlerdir. Daha geniş bilgiler için ana kaynaklara, ilmihallere başvurulmasını tavsiye ederiz. Diğer mezheplere mensup kardeşlerimizin de, kendi mezhep ilmihallerine müracaatlarını tavsiye ederiz. Ta ki mezhep disiplini bozulmasın.

Değerli kardeşlerim,

Zahiri temizlik her ne kadar çok önemli ise de, asıl önemli olan batın temizliği, kalp temizliğidir. Bizim üzerinde durmağa çalıştığımız zahiri temizlik, gönül âlemindeki temizliğin tezahürü olursa fayda verir, bir anlamı olur. Yoksa kalbi temizlemeden, niyeti düzeltmeden, amelleri ihlâsa erdirmeden, yaptığımız her şeyi ALLAH için yapmadan dış görünüşteki temizliğin fazla bir anlamı olmayacaktır. Önce kalbimizi şirk, nifak, kibir, haset, ucub, kin, nefret, aldatma duygusu gibi manevi hastalıklardan temizlemeli, gönül dünyamızı herkese karşı tertemiz kılmalı, İslâm ahlâkı ile ahlâklanmalı bunun devamı olarak da zahiri temizliğe önem vermeliyiz. Yüce Rabbimiz yardımcımız olsun.

* * *

Değerli kardeşlerim,

Siz muhterem kardeşlerime, önemli bir konu olan tahâret ve temizlenme konusunda yardımcı olabilmek arzusu ile ele aldığım şu küçük risale, umarım ki bazı meselelerin halinde sizlere yardımcı olmuştur. Doğrusu bazı kelimeleri kullanırken veya bazı şeyleri yazarken zorlandım. Ancak ilimde ayıp olmaz deyip, Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem Efendimizin ensâr hanımlarına duasını hatırlayıp kendimi cesaretlendirdim. Umarım ki faydalı şeyler kaydettim. Umarım ki istifade eden kardeşlerim bana dua ederler.

Cenab-ı Hak Hazretlerinin rızası için yazdığımız bu risaleyi, O'nun rızası için basıp dağıtacağız. Dileyen kardeşimiz, beğenmişlerse, bizimle irtibat kurduktan sonra, aynen çoğaltıp dağıtabilir. Yeter ki maddi çıkar gözetilmesin.

Muttali olduğunuz yanlışlık veya noksanlıkları, ya da ilâve edilmesini istediğiniz konuları bize iletirseniz, yeni basımlarda, daha güzel bir hizmetin sunulmasına katkıda bulunmuş olursunuz. Risaleyi okuduktan sonra evde bırakmak yerine bir başka kardeşimize istifadesi için hediye ederseniz bir hayra vesile olursunuz.

Yüce Rabbim!

Bütün iş ve amellerimizi rızana uygun kıl.

Kur'an-ı Kerim'in nurlu yolundan, Rasûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem'in aydınlık izinden bizleri ayırma.

Bu risaleyi yazanı, yayınlanmasında ve dağıtılmasında hizmet edenleri, okuyanları ve amel edenleri ve bütün müminleri affeyle.

Dua istirhamı ile...

ALLAH'a emanet olun.

Dr. Abdurrahman BÜYÜKKÖRÜKCÜ

5.6.2008 KONYA

Yardım ve Bağış yapmak isterseniz

Konya Camileri Temizleme Derneği

Türkiye Finans Alaaddin Şubesi

İBAN NO : TR87 0020 6001 0200 4848 6300 01

İrtibat Telefonu: 0 539 - 761 90 00